

ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО

Факультет філології й журналістики імені Михайла Стельмаха
Кафедра української мови

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: « **Особове ім'я людини як антропонімічна категорія(на матеріалі села Василівка Сокирянського району Чернівецької області): теоретико-методичний аспект**»

Здобувачки 2 курсу 2МУА групи
Освітньої програми : Середня освіта. Українська мова і література, англійська мова

Спеціальності 014.01 середня освіта (українська мова і література)

Галузі знань 01 Освіта/ Педагогіка

Ступеня вищої освіти Магістр

Кушнір Ксенії Анатоліївни

Науковий керівник: доктор філол.наук, **проф.Павликівська Н.М**

Розширена шкала _____

Кількість балів _____ Оцінка ECTS _____

Голова екзаменаційної комісії _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени екзаменаційної комісії _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

(підпис) (ініціали, прізвище)

(підпис) (ініціали, прізвище)

Вінниця 2025

Анотація

Кушнір К.А. Особове ім'я людини як антропонімічна категорія(на матеріалі села Василівка Сокирянського району Чернівецької області): теоретико-методичний аспект.-Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття ступення магістра за спеціальністю 014.01. Середня освіта.Українська мова та література (англійська мова).- Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. Кафедра української мови. Вінниця 2025.

Кваліфікаційна робота присвячена дослідженню особового імені людини як антропонімічної категорії на матеріалі села Василівка Сокирянського району Чернівецької області. У роботі здійснено теоретичний аналіз антропонімії як галузі мовознавства, розглянуто особове ім'я в аспектах його структури, функцій, граматичних форм і місця в шкільному курсі української мови.

Особливу увагу приділено регіональному антропонімікону, зокрема складу сучасних особових імен, їх розмовно-побутовим варіантам, мотивам вибору та мовно-стилістичному навантаженню в межах локального середовища.

Дослідження базується на поєднанні теоретичних і практичних методів – описового, структурно-аналізаторного, зіставно-порівняльного, статистичного й польового (анкетування, опитування).

Наукова новизна полягає у комплексному аналізі особового імені як антропонімічної категорії в межах окремого локального простору, також систематизовано та типологізовано іменний матеріал Сокирянського району Чернівецької області. Практичне значення полягає в можливості використання результатів дослідження в курсах української мови, ономастики, діалектології та краєзнавства.

Результати роботи можуть бути корисними для лінгвістів, учителів української мови, студентів-філологів та всіх, хто цікавиться проблемами антропонімії та культурної ідентичності українців.

Ключові слова: *антропонімія, особове ім'я, ономастика, іменник регіону, функції імені, соціокультурний аспект, Сокирянський район, Чернівецька область.*

Annotation

The master's thesis is devoted to the study of the personal name as an anthroponymic category based on the material from the village of Vasylivka, Sokyriany district, Chernivtsi region. The research provides a theoretical analysis of anthroponymy as a branch of linguistics and examines the personal name in terms of its structure, functions, grammatical forms, and its place in the school course of the Ukrainian language. Special attention is paid to the regional anthroponymicon, in particular to the composition of modern personal names, their colloquial variants, motives for name selection, and stylistic features within the local environment. The study combines theoretical and practical methods — descriptive, structural-analytical, comparative, statistical, and field methods (questionnaires, interviews).

The scientific novelty lies in a comprehensive analysis of the personal name as an anthroponymic category within a specific local area. For the first time, the anthroponymic material of the Sokyriany district of the Chernivtsi region has been systematized and typologized. The practical value of the research lies in the possibility of applying its results in courses on the Ukrainian language, onomastics, dialectology, and regional studies. The findings can be useful for linguists, teachers of the Ukrainian language, philology students, and anyone interested in anthroponymy and the cultural identity of Ukrainians.

Keywords: *anthroponymy, personal name, onomastics, regional anthroponymicon, name functions, sociocultural aspect, Sokyrianskyi district, Chernivtsi region.*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ	
ОСОБОВИХ ІМЕН	7
1.1 Антропоніміка як розділ мовознавства	7
1.2 Особове ім'я як антропонімічна категорія.....	12
1.3 Функціональне навантаження особового імені	15
1.4 Граматична форма особового імені	18
1.5 Місце ономастики у шкільному курсі української мови.....	21
Висновки до 1 розділу	24
РОЗДІЛ 2. АНТРОПОНІМІЯ СЕЛА ВАСИЛІВКА	
СОКИРЯНСЬКОГО РАЙОНУ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ	25
2.1 Склад сучасного іменника села Василівка Сокирянського району Чернівецької області.....	25
2.2 Розмовно- побутові варіанти імен села Василівка Сокирянського району Чернівецької області.....	33
2.3 Мотиви вибору імен села Василівка Сокирянського району Чернівецької області	46
2.4 Мовно-стилістичне навантаження особових імен досліджуваного регіону.....	57
Висновки до 2 розділу	64
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	68

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасному мовознавстві, зокрема в ономастичній науці, дослідження особових імен набуває дедалі більшої уваги, оскільки вони не лише виконують номінативну функцію, а й зберігають у собі відбиток історичного, культурного, етнічного та соціального досвіду певної спільноти. У цьому контексті особливу цінність становить вивчення особового імені як антропонімічної категорії, тобто як одиниці мовної системи, що поєднує лінгвістичні, культурні, етнографічні та соціопсихологічні характеристики. Вибір для дослідження конкретного населеного пункту – зокрема в межах Чернівецької області – дає змогу не лише локалізувати явище, а й виявити унікальні риси іменування в межах прикордонного, поліетнічного регіону з багатою культурною спадщиною.

Чернівецька область як регіон зі злиттям української, румунської, молдовської, єврейської та польської культур виступає своєрідним лабораторним простором для спостереження процесів трансформації антропонімів у міжкультурному середовищі. Особові імена мешканців цього регіону можуть свідчити про історичні етапи заселення, релігійні уподобання, вплив державної політики щодо іменування, рівень урбанізації, а також про тенденції мовного контактування. У такому поліфонічному просторі особове ім'я стає не лише засобом ідентифікації особи, а й маркером її культурної належності, національної пам'яті та етнічної самоідентифікації.

З погляду сучасної лінгвістики, особове ім'я як об'єкт вивчення потребує системного підходу, що поєднує структурно-семантичний, етимологічний, функціонально-комунікативний та соціолінгвістичний аналіз. Дослідження антропонімів передбачає не лише збирання та класифікацію власних імен, але й аналіз їхньої частотності, походження, морфемної структури, стилістичних і прагматичних особливостей, що особливо актуально у світлі сучасних тенденцій до глобалізації, переосмислення традицій та зростання ролі ідентичності у мультикультурному суспільстві. Методичні підходи до вивчення антропонімії

сьогодні включають як польові, так і кабінетні методи – анкетування, інтерв'ювання, аналіз актів громадянського стану, баз даних та архівних матеріалів, що дозволяє досліднику з максимальною точністю описати систему особових імен конкретного населеного пункту.

Крім того, актуальність дослідження особового імені полягає в тому, що іменування людини – це не випадковий процес, а результат впливу глибинних ментальних, історичних та ідеологічних чинників. У добу інформаційних технологій, міграційних процесів та активного національного самовираження, коли питання ідентичності стають усе гострішими, особове ім'я як соціокультурна категорія виконує роль інструмента міжпоколінньої комунікації, відображення родинної пам'яті та носія мовної культури. Саме тому систематичне вивчення антропонімічного простору Чернівецької області дозволяє реконструювати не лише мовні процеси, а й глибші культурно-історичні змісти – такі, як трансформація традицій, мовна стійкість, формування нової ономастичної моделі.

Дослідження особових імен мешканців Чернівецької області як антропонімічної категорії – це не лише лінгвістичне завдання, а й гуманітарна місія, що допомагає краще зрозуміти національну ментальність, динаміку мовних змін і механізми збереження культурної ідентичності в умовах глобальних перетворень.

Метою дослідження є всебічно проаналізувати особове ім'я людини як антропонімічну категорію в теоретичному й практичному аспектах, зокрема на матеріалі офіційного антропонімікону села Василівка Сокирянського району Чернівецької області, з метою виявлення структурно-семантичних, функціональних, стилістичних та соціокультурних особливостей сучасного іменника регіону.

Відповідно до поставленої мети потрібно вирішити такі **завдання**:

- дослідити антропоніміку як розділ ономастики;
- проаналізувати особове ім'я як антропонімічну категорію;
- охарактеризувати функціональне навантаження особового імені;

- визначити граматичну форму особового імені;
- з’ясувати місце ономастики у шкільному курсі української мови;
- визначити склад сучасного іменника Сокирянського району Чернівецької області;
- дослідити розмовно-побутові варіанти імен;
- проаналізувати мотиви вибору імен українців, зокрема мешканців Сокирянського району Чернівецької області;
- проаналізувати мовно-стилістичне навантаження особових імен досліджуваного району.

Об’єктом дослідження є особові імена як одиниці антропонімічної системи української мови.

Предметом дослідження є структурно-граматичні, функціональні, стилістичні та соціокультурні характеристики офіційних і розмовно-побутових особових імен мешканців Сокирянського району Чернівецької області, зокрема села Василівка.

Методи дослідження. У процесі дослідження було використано низку методів, зокрема описовий метод для характеристики особових імен як мовних одиниць; структурно-аналізаторний метод – для вивчення граматичних форм і морфемної будови імен; зіставно-порівняльний метод – для аналізу варіантів імен у різних мовних контекстах та середовищах; статистичний метод – для узагальнення кількісних показників іменника досліджуваного регіону; а також елементів польового методу, зокрема анкетування та усного опитування носіїв антропонімів, з метою з’ясування мотивів вибору імен та особливостей їх уживання в побутовому спілкуванні.

Апробація результатів дослідження: Основні положення та результати дослідження було представлено у доповідях на студентських наукових конференціях Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, 2025 р.) та обговорено на засіданні кафедри

української мови факультету філології й журналістики. Окремі результати роботи висвітлено у науковій статті «Мотиви вибору особових імен у Чернівецькій області», опублікованій у збірнику «Філологічні студії» факультету філології та журналістики імені Михайла Стельмаха. Випуск 23. Вінниця 2025. с.82-91.

Наукова стаття на тему «Розмовно- побутові варіанти імен Чернівецької області Сокирянського району» розміщено в збірнику «SCIENCE IN THE MODERN WORLD: INNOVATIONS AND CHALLENGES» TORONTO 12-14 JUNE 2025. с.449-456.

Взяла участь в конференції «SCIENCE IN THE MODERN WORLD: INNOVATIONS AND CHALLENGES» TORONTO 12-14 JUNE 2025.

Також взяла участь у VII Всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю «Філологічні горизонти: науковий, лінгводидактичний, філософський, соціальний, інклюзивний, національно-патріотичний вектори» «Philological, horizons: scientific, linguistic, didactic, philosophical, social, inclusive, national-patriotic vectors». Тема доповіді: «Варіативність пропріальних лексем первинної номінації села Василівка Чернівецької області». 16-17 жовтня 2025 року. Секція 6. с. 28-30.

Наукова новизна дослідження полягає у комплексному аналізі особового імені людини як антропонімічної категорії в межах окремого локального простору – населених пунктів Сокирянського району Чернівецької області. Уперше на основі фактичного матеріалу, зібраного безпосередньо з мовного середовища, здійснено систематизацію й типологізацію офіційного антропонімікону регіону, виявлено мовно-стилістичні особливості функціонування особових імен, їх варіантів і трансформацій у розмовному мовленні, а також проаналізовано соціальні, культурні та історичні чинники, що впливають на вибір імен. Окрема увага приділена граматичним формам особових імен та їх представленості у шкільному курсі української мови, що також є малодослідженим аспектом у сучасній ономастиці.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів(I розділ «Теоретико-методичні основи дослідження особових імен людей», II розділ «Антропонімія села Василівка Сокирянського району Чернівецької області»), загальних висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи 89 с.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБОВИХ ІМЕН

1.1 Антропоніміка як розділ мовознавства

Антропоніміка як розділ мовознавства є однією з провідних галузей ономастики – науки про власні імена, що досліджує походження, структуру, функціонування та особливості вживання особових імен людей у різних мовних, культурних і соціальних контекстах. Вона посідає важливе місце у загальній мовознавчій системі, адже антропоніми – це не лише лексичні одиниці, а й складові національно-культурного коду кожного народу. Через імена проходить унікальне переплетення мовної, історичної, релігійної, соціальної та навіть політичної інформації, що дозволяє розглядати антропоніміку як міждисциплінарну науку, що перебуває на стику лінгвістики, історії, етнології, соціології, культурології та психології.

Упродовж останніх років спостерігається посилення зацікавленості дослідників до антропонімічної проблематики. Це пояснюється, з одного боку, загальною науковою орієнтацією на антропоцентризм, а з іншого – зростаючим інтересом сучасної лінгвістики до вивчення мовних явищ у міждисциплінарному контексті [16, с.39-42]. І це цілком логічно, адже особове ім'я, будучи унікальним елементом словникового складу будь-якої мови, водночас є проявом культурної та духовної активності конкретного суспільства.

Саме тому антропоніміка (від грец. *ἄνθρωπος* – людина і *ὄνομα* – ім'я), як наука, що досліджує закономірності походження, еволюції та функціонування власних особових імен, тісно пов'язана з іншими гуманітарними дисциплінами: історією, етнографією, географією, антропологією, фольклористикою, культурологією, літературознавством і правознавством. Як окрема наукова галузь, антропоніміка сформувалась у межах ономастики лише у 60–70-х роках ХХ століття. У результаті міждисциплінарного охоплення цієї галузі

сформувалося три основні підходи до її трактування: а) як самостійної інтердисциплінарної науки, б) як допоміжної науки, в) як складової лексикології. Ім'я – це слово, і, як будь-яке слово, воно підлягає законам мови, тобто є об'єктом мовознавства [17, с.56-59].

Сучасна антропоніміка охоплює значно ширше коло питань, ніж просто аналіз особових імен як мовної категорії. Вона досліджує їх функціонування в мовленні, специфіку вживання в літературному дискурсі, соціальну детермінованість, а також засоби передачі емоційно-експресивного забарвлення. Особливу увагу надається вивченню як офіційних, так і неофіційних форм імен, антропонімічних моделей і стилістичних варіацій їх уживання.

На думку багатьох дослідників, антропоніми посідають периферійне місце в мовній системі. Попри те, що саме власні імена діти засвоюють першими, а при афазії вони зникають останніми, для загального розуміння тексту не обов'язково знати значення кожного антропоніма – досить усвідомлювати, що це власна назва. При цьому імена не перекладаються іноземними мовами, що не заважає їх ідентифікації як власних назв. Про їх периферійний статус свідчить і відсутність системного висвітлення антропонімічних одиниць у підручниках з іноземних мов, де подаються переважно найтиповіші імена та прізвища [38, с.84-87].

Серед основних типів антропонімів виокремлюють такі: особові імена, прізвища, патроніми (по батькові), прізвиська, криптоніми (приховані імена), матроніми (утворені за ім'ям матері або предків по жіночій лінії, наприклад, *Катеринчук* – син *Катерини*), андроніми (іменування жінки за іменем або прізвищем чоловіка, як-от *Сердючка* – дружина *Сердюка*), епоніми (імена божеств або міфічних постатей, від яких походять інші назви), етроніми (назви народів, етносів, племен), псевдоніми, кланові імена, екзоніми (назви, що вживаються зовнішніми спільнотами щодо певних територій або народів). В умовах цифрової епохи до цієї класифікації доцільно додати ще одну категорію – ніки, тобто інтернет-псевдоніми, які функціонують у віртуальному середовищі.

Один із способів використання готових номінаційних одиниць – трансонімізація пропріальної лексики. Серед власних назв, що зазнають

трансонімізації, найчастіше використовувалися антропоніми. Псевдоніми – перенесені власні назви мають такі способи вираження: 1) особове ім'я; 2) прізвище (прізвисько); 3) особове ім'я в поєднанні з прізвищем; 4) прізвище, ім'я, ім'я по батькові; 5) псевдогініми та псевдоандроніми; 6) топоніми; 7) міфоніми; 8) астроніми.[42,с.35]

Предметом антропоніміки є антропоніми – власні назви людей, до яких належать, насамперед, особові імена, прізвища, по батькові, прізвиська й інші найменування, що ідентифікують особу в суспільстві. В українській мовній традиції, як і в багатьох інших, особове ім'я виконує не тільки ідентифікаційну, а й соціальну, емоційно-експресивну та комунікативну функції. Антропоніми фіксують мовні традиції, демонструють історичну зміну смислів, а також слугують показником соціальної динаміки. Так, зміна моди на імена у різні періоди історії – від традиційних біблійних, слов'янських, до імен, запозичених з інших культур – виявляє глибокі зрушення в суспільстві, у його ціннісних орієнтирах і культурних впливах.

В історичному аспекті антропоніміка дозволяє простежити тяглість і спадковість традицій найменування. У давнину імена надавалися дитині не лише з метою розрізнення, а й для охоронної чи сакральної функції: вважалося, що ім'я несе енергетичну силу, захищає, а подекуди й визначає долю. У середньовіччі на території України велике поширення мали християнські імена, які надавалися під час хрещення, що поступово витіснило давньослов'янські й язичницькі форми. У радянську добу з'являються ідеологізовані імена, що зберігають у собі сліди епохи. У новітній період спостерігається тенденція до індивідуалізації найменувань, появи неологізмів, а також зростає кількість запозичених імен – особливо англomовного чи латинського походження.

У кожного етносу сформувалася своя історично обумовлена система особових імен, відома як антропонімікон, що фактично є реєстром національних антропонімів. Важливо зазначити, що антропонімікон не є статичним утворенням – він постійно змінюється під впливом мовного розвитку, соціокультурної динаміки, історичних подій і міжетнічних контактів.

Наприклад, з прийняттям ісламу тюркськими народами у VIII–XI століттях н.е. в їхню систему особових імен активно інтегрувались арабські імена, які й досі зберігають провідні позиції. Аналогічно, завдяки культурному обміну з Персією до антропонімікону тюрків увійшли імена перського походження. Таким чином, кожен народ у кожен історичний період формує власну систему імен, що робить антропоніми цінним джерелом для досліджень у галузях історії, етнографії, соціології та мовознавства. Згідно з думкою турецьких науковців, «імена є одним із важливих показників, що відображають соціокультурні зміни й тенденції» [32,31;40].

Антропоніми відіграють ключову роль у поєднанні індивіда з соціумом. Ім'я живе всередині соціуму і саме в ньому має значення. І справді, якщо ми ізольовано чуємо ім'я «*Ібрагім*», то воно може лише вказати на ймовірну належність людини до ісламської традиції та її чоловічу стать. Але варто почути вислів «Ібрагім прийшов» у знайомому колективі – і це ім'я вже не просто слово, а маркер конкретної особистості. Схожий ефект має фраза «*Мустафа* він і є *Мустафа*», яка в колі знайомих передає певну характеристику чи ставлення до носія імені [45, с.56-62].

Коли ж ім'я виходить за межі вузького соціального кола і набуває широкої впізнаваності – стає джерелом культурних асоціацій, пов'язаних із його носієм (реальною чи вигаданою особою) – воно набуває статусу прецедентного.

Мовознавчий аналіз антропонімів передбачає вивчення їх фонетичних, морфологічних, синтаксичних та семантичних особливостей. Це дозволяє дослідити закономірності формування антропонімічної системи, специфіку її функціонування в певній мові, зокрема українській, а також особливості узусу – мовного вжитку імен у щоденному житті. Дослідження антропонімів є також ефективним інструментом для вивчення діалектних особливостей, оскільки імена, що побутують у певному регіоні, можуть відрізнятися за вимовою, граматичною формою чи навіть семантичним наповненням.

Антропоніміка, крім усього, має важливе практичне значення. Її дані використовуються в юриспруденції, соціології, демографії, а також у педагогіці

– особливо в шкільному курсі української мови, де учні через аналіз власних імен навчаються розуміти багатство рідної мови, її зв'язок з історією, культурою та духовністю народу. Антропоніми – це не лише лінгвістичні об'єкти, а й частина мовної особистості, носія культури, тому вивчення імен – це також дослідження людини в контексті її мови та культури.

Однією з характерних рис антропонімів є їхня багатозначність. З одного боку, ім'я виконує суто адміністративну функцію, оскільки фігурує в офіційних документах. У кожного народу існує суворо визначена система етикетних і правових норм уживання іменних форм: ім'я; ім'я з по батькові; ім'я з прізвищем; повна формула ім'я + по батькові + прізвище; ім'я з етикетним компонентом тощо. З іншого боку, ще з давнини ім'я наділялося сакральним змістом. Це зумовлено міфологічним мисленням первісних спільнот, для яких ім'я ототожнювалось із сутністю людини. Вірили, що ім'я має безпосередній вплив на долю особи: «За давніми народними уявленнями, ім'я має магічну силу, нібито впливає на всю долю людини, і тому вибору імені надавали особливого значення» [50].

У більшості культур світу антропоніми мають апелятивне походження. Основний шар антропонімікону здебільшого формувався ще в давнину. Підставою для вибору того чи того імені могли бути зовнішні чи психологічні характеристики особи, її біологічні або моральні якості, приналежність до певної соціальної, релігійної, етнічної або територіальної групи, а також родинні зв'язки. Згодом у вжиток входили імена, що символізували певні ідеї, події, вірування – як відображення світогляду народу в конкретний історичний період.

Давньотюркських іменах яскраво простежується побутова та природна семантика, тоді як у давньогерманській антропонімії домінують поетичні символічні сполучення [52].

Можна зробити висновок, що з часом зв'язок між антропонімом і апелятивом, з якого він походить, поступово зникає. На момент появи нового імені його апелятивне значення є досить виразним, оскільки воно виділяється на фоні традиційних імен і привертає увагу своєю незвичністю. У цьому контексті

показовими є імена періоду індустріалізації: *Авіація, Індустріал, Тракторина*. Проте такі імена, втрачаючи свою актуальність, або зникають, або перестають асоціюватися зі своїм первісним значенням і сприймаються як звичайні імена: *Роза, Любов, Жасмин*.

Це пояснюється тим, що апелюватиме значення імені насамперед пов'язане з родовим поняттям (наприклад, кіт – домашня тварина), тоді як антропонім, передусім, слугує для ідентифікації конкретної особистості, лише опосередковано вказуючи на мовну, культурну або національну належність, а вже потім – на лексичне значення чи потенційні семантичні асоціації [47].

Таким чином, антропоніміка як розділ мовознавства є глибоко значущою і багатогранною наукою. Вона дозволяє не лише дослідити мовну природу імен, але й осмислити соціокультурні реалії, у яких ці імена функціонують. Особові імена – це «словесні паспорти» людини, які зберігають у собі глибоку інформацію про мовну, національну, релігійну та історичну ідентичність, і саме тому антропоніміка не втрачає актуальності й в умовах сучасних гуманітарних досліджень.

1.2 Особове ім'я як антропонімічна категорія

Особове ім'я як антропонімічна категорія є однією з ключових одиниць мовної системи, що поєднує у собі лінгвістичні, соціокультурні та психологічні аспекти. Воно виконує фундаментальну функцію – індивідуалізує людину в мовному і соціальному просторі, стає першим і постійним ідентифікатором особистості від моменту народження і впродовж усього життя. Особове ім'я є основним елементом антропонімікону – сукупності власних особових назв – і вивчається антропонімікою як частиною ономастики. У системі антропонімів воно вирізняється не лише за функціональністю, а й за змістовим навантаженням, оскільки відображає історико-культурні, релігійні, ідеологічні й навіть модні уподобання певної епохи, регіону або соціальної групи.

Особові імена мають особливу природу: вони є одночасно мовними знаками та соціальними конструктами. Як мовні одиниці, вони піддаються фонетичному, морфологічному, синтаксичному та семантичному аналізу. Наприклад, більшість українських імен мають чітко виражену граматичну форму – рід, число, відмінкові парадигми. Проте, окрім формальних мовних ознак, ім'я містить культурно-знаковий шар: воно може передавати очікування батьків, вшанування родових традицій, віру в долю або бажання надати дитині соціального статусу. Саме тому антропонім завжди перебуває в центрі уваги дослідників, адже за ним можна простежити не лише мовні тенденції, а й світоглядні зрушення у суспільстві.

Особове ім'я функціонує як автономна лексична одиниця, яка відрізняється від загальних назв своєю постійною референцією до конкретної особи. Однак вживання імені в мові часто залежить від соціального контексту: так, офіційна форма імені (наприклад, *Олександр*) може мати численні варіанти – зменшувально-пестливі (*Сашко, Санько*), інтимно-домашні (*Сашуня*) або навіть іронічні форми, що трансформують його комунікативне значення. У такий спосіб особове ім'я виконує не лише денотативну функцію, а й є маркером міжособистісних стосунків, емоційного стану мовця, рівня офіційності ситуації. Це вказує на тісний зв'язок імені з прагматичними аспектами мови.

Спочатку в усіх суспільствах існувала одночленна антропонімічна модель – людину називали тільки особовим ім'ям або прізвищем. Згодом виникли певні іменні традиції і сформувалися сталі списки імен, звідки люди брали вже готові імена для новонароджених. Релігія (як християнство, так і іслам) також чітко окреслила коло антропонімів, які віряни повинні використовувати для йменування своїх дітей. Все це призвело до того, що імена почали втрачати свою первинну функцію ідентифікувальної номінації, адже в оточенні могло бути кілька осіб з однаковими іменами [52].

В історичній ретроспективі особові імена зазнавали трансформацій відповідно до зміни епох, культурних впливів і соціальних ідеологій. Давньослов'янські імена, пов'язані з язичницькими уявленнями, були витіснені

християнськими після хрещення Русі. Згодом імена вбирали риси польських, російських, німецьких, а пізніше – англомовних впливів. У кожному випадку особове ім'я ставало дзеркалом часу, фіксуючи вплив домінантної релігії, ідеології чи моди. Наприклад, у радянську епоху з'явилися так звані ідеологічні імена (*Леніна, Октябрина, Владлен*), що символізували нову соціальну реальність. У наш час простежується зростання індивідуалізації: батьки часто обирають рідкісні або незвичні імена, аби підкреслити унікальність дитини, що водночас створює складнощі у їх фонетичному або граматичному узусі.

У контексті української мовної картини світу особове ім'я – це ще й частина духовного спадку. Через імена транслюються національні традиції, передається зв'язок поколінь, зберігається історична пам'ять. Багато імен мають давнє походження, що закорінене в українській культурі: *Тарас, Богдан, Левко, Оріся, Катерина, Марія*. Водночас у мові та побуті іменам надається символічне значення: деякі з них асоціюються з чеснотами, святими покровителями, або історичними діячами. Це підкреслює сакральний аспект особового імені як важливого елементу української етномовної традиції [1; 23].

У різні вікові етапи життя людини й в залежності від конкретної комунікативної ситуації ім'я однієї й тієї людини може набувати різних форм. Наприклад, в Україні до жінки на ім'я *Ольга* ми можемо звернутися: *Ольго, Олечко, Ольгунчик, Оленько, Олюшко, Ольгунько, Олюнчику, Олюнько, Олюсику, Олюсь, Оляно, Олюне, Олюсенко, Олясько, Оляшо, Оляно, Ольгухо, Лельо, Ляле, Льолік* і ще багато варіантів. Усі ці скорочені, зменшувально-пестливі і повні форми імені складають його багаточленну парадигму.

Згідно з дослідженням лексичного значення антропонімів, власні назви, зокрема антропоніми, не приписують властивостей своїм носіям, а лише вказують на них. Структура лексичного значення слова складається з таких компонентів, як денотат, сигніфікат і конотат. У випадку антропонімів чітко вираженими є денотат і сигніфікат, які зводяться до категоріального значення. Зазначають кілька аспектів, які визначають понятійне значення особового імені,

зокрема: а) вказівка на те, що носій є людиною; б) вказівка на належність до національно-мовної спільноти; в) вказівка на стать особи [52].

Ім'я не завжди вказує на національність, зокрема вказуючи на приклад імені *«Алі»*, яке може належати людям різних національностей і релігій. Однак ми залишаємо цей фактор, оскільки велика частина турецьких антропонімів має тюркське походження. Антропоніми можуть формувати опозицію «свій-чужий», яка є важливою в культурному та національному контексті. Наприклад, імена *«Хуан»* в іспанців, *«Микола»* в українців, *«Агмет»* у турків мають значення «типовий представник нації» [52].

Ономастика має здатність передавати значущу для реципієнта інформацію, проте водночас ці власні назви можуть бути неясними для «необізнаних» мовців, оскільки вони належать до специфічних реалій фонові лексики. Щодо конотативного компонента антропонімів, ім'я завжди суб'єктивно конотативно забарвлене, оскільки його вибір завжди залежить від конкретної ситуації і сприйняття людиною [52].

Конотативні значення імен можуть варіюватися залежно від культури, моди та ідеології, що панують у суспільстві, а також від особистих асоціацій носія імені. Замість терміна «конотація» використовують термін «ідеосемантика», яка включає пізнавальні й емоційні уявлення про ім'я, що відображають його складне внутрішнє життя. Ці уявлення можуть бути пов'язані з етимологією, міфологічними компонентами або індивідуальними асоціаціями носіїв імен [47].

Таким чином, особове ім'я як антропонімічна категорія постає надзвичайно багатограним феноменом. Воно є не лише номінативним засобом ідентифікації особи, а й дзеркалом мовної, культурної та історичної свідомості народу. У ньому сходяться лінгвістика, культура, психологія та соціологія, що робить його незамінним об'єктом для міждисциплінарного дослідження. Особове ім'я живе, змінюється і функціонує в тісному зв'язку з життям людини і суспільства, таким чином, його вивчення – це не лише дослідження мови, а й розуміння глибинних основ людської ідентичності.

1.3 Функціональне навантаження особового імені

Особливий інтерес представляє функціональний аспект вивчення особового імені, який знаходиться ⁵¹ у фокусі лінгвістів від другої половини XX століття. Поворот у лінгвістичних студіях до прагматики мови, до особливостей її реального функціонування був цілком закономірним. Лінгвістичний структуралізм і логічна семантика, що панували в мовознавстві до 60-70-х років XX століття, розглядали мову у зв'язку з «усередненим» її носієм, поза межами аналізу залишалася людина як «творець» висловлювання – з її почуттями та емоціями, стосунками з іншими людьми. Об'єктом дослідження нового напрямку стала мова як продукт діяльності конкретного носія. Антропоцентрична парадигма, у межах якої розвивалася прагматика, дозволила змістити фокус лінгвістичних інтересів з «аналізу мови у людині на аналіз людини у мові», що дозволяє вивчити мовні явища більш повно [52].

Функціональне навантаження особового імені є одним з найбільш важливих аспектів його дослідження в антропоніміці, оскільки це ім'я не є лише мовною одиницею, а й має глибоке соціокультурне, психологічне та комунікативне значення. Воно виконує кілька функцій, які допомагають встановити взаємодію між людьми, зберегти зв'язок між поколіннями, а також виражати індивідуальні, соціальні та культурні аспекти людського буття. Вивчення цих функцій дозволяє краще зрозуміти роль особового імені в мовному і соціальному середовищі.

Насамперед, основною функцією особового імені є його денотативна функція, тобто функція позначення конкретної особи. Ім'я виступає як основний інструмент для ідентифікації людини в суспільстві, даючи змогу відрізнити її від інших. Завдяки цій функції особові імена виконують важливу роль у соціальних взаємодіях, дозволяючи уникнути плутанини та забезпечити точність ідентифікації. Ім'я є постійним атрибутом особистості, який супроводжує людину протягом її життя. Це надає йому важливого статусу в культурному та

соціальному контексті, де кожне ім'я несе в собі інформацію про національну належність, гендер, вік, а іноді й релігійне чи сімейне походження [44, с.156-163].

Окрім цього, особове ім'я має виразну когнітивну функцію, адже воно не тільки вказує на індивідуальність, але й несе у собі певні культурні, історичні та психологічні асоціації. Так, імена часто пов'язані з певними символами, уявленнями та стереотипами. Наприклад, імена, що походять від святих, можуть нести в собі релігійний підтекст, а імена, що були популярні в певні історичні періоди, можуть нагадувати про конкретні події чи культурні явища. Імена, такі як *Богдан*, *Тарас*, *Марія* або *Оксана*, несуть у собі специфічний історичний і культурний контекст, і цей контекст впливає на сприйняття носіїв цих імен у суспільстві.

Функція вираження соціальних зв'язків є ще однією важливою складовою функціонального навантаження особового імені. Ім'я може вказувати на соціальний статус особи, її належність до певної групи або спільноти, рід занять або навіть територіальну приналежність. В українському контексті, наприклад, імена можуть вказувати на належність до певних етнічних груп або навіть до певних регіонів. Так, люди з Буковини можуть мати специфічні варіанти імен, які відрізняються від тих, що поширені в інших областях України. Це особливо важливо в контексті етнокультурних досліджень, оскільки ім'я здатне передавати інформацію про спільну історію, релігійні переконання або соціальну структуру того чи іншого регіону [17].

Ще однією важливою функцією є функція емоційного навантаження, яка проявляється через вживання різноманітних варіантів імен — зменшувально-пестливих або навіть жартівливих форм. Особове ім'я в цьому контексті набуває особливого емоційного відтінку, виражаючи прихильність, симпатію або, навпаки, недоброзичливе ставлення. Зменшувальні форми імен, такі як *Сашко* для *Олександра* чи *Ірочка* для *Ірини*, не тільки позначають певну інтимність у відносинах, але й передають емоційний стан мовця. Вони дозволяють створювати особливий комунікативний простір, у якому взаємодія стає більш теплом, близьким і дружнім.

Іменна система також виконує комунікативну функцію, забезпечуючи ефективне спілкування в суспільстві. Вона дає змогу спрощувати взаємодію між людьми, усуваючи необхідність у додаткових поясненнях чи уточненнях. Наприклад, у багатьох мовах світу існує так звана соціальна номінація, коли в залежності від контексту можуть змінюватися не тільки імена, а й прізвища, надаючи відносинам певний статус чи соціальну вагу. Окрім того, у певних культурах є традиція вживання по батькові або прізвища, що також може свідчити про певний статус особи, її належність до сімейної чи соціальної структури.

Не менш важливою є функція культурно-історичної пам'яті. Імена, які передаються через покоління, мають здатність зберігати історичні і родові зв'язки. Вони стають частиною культурної спадщини, адже багато імен мають свої історії, пов'язані з подіями, які відбувалися в певний період. Вибір імені, його поширеність чи навіть забуття можуть вказувати на історичні події, які впливали на певний народ чи спільноту [11; 21; 2].

Таким чином, функціональне навантаження особового імені є багатограним і складним, воно охоплює не лише номінативні аспекти, а й комунікативні, емоційні та культурні. Ім'я виконує важливі соціальні ролі, визначаючи місце індивіда в суспільстві, відображає історичні та культурні процеси, які відбуваються в мовному середовищі, і служить потужним інструментом для соціалізації та індивідуалізації. Вивчення цих функцій дозволяє краще зрозуміти, як особове ім'я взаємодіє з іншими елементами мовної і культурної системи, формуючи мовну картину світу кожної окремої особистості.

1.4 Граматична форма особового імені

Говорячи про антропоніми, про їхні онтологічні й семантичні властивості, не варто забувати й про їхні граматичні особливості, бо «антропонімія – не тільки лексична підсистема, це одночасно і граматичний клас слів. Власні назви

закономірно розглядаються як лексико-граматичний розряд у рамках категорії іменника» [52].

Грамматична форма особового імені є однією з важливих складових антропонімічної системи, оскільки вона визначає, як саме особове ім'я реалізується в різних мовних контекстах і які граматичні категорії на нього впливають. Особове ім'я – це не лише лексична одиниця, що позначає конкретну особу, а й елемент мови, що може змінюватися відповідно до різних граматичних правил. Зрозуміння граматичних форм особового імені важливе для глибшого аналізу мовних та соціальних функцій імен, а також для дослідження мовних явищ, пов'язаних з іменуванням людини в різних контекстах.

Однією з основних граматичних характеристик особових імен є їхній рід. В українській мові особові імена розрізняються за родами: чоловічий, жіночий і нейтральний. Рід імені визначається, як правило, за його лексичним значенням або соціальною роллю особи, яку воно позначає. Наприклад, імена *Олександр, Іван, Тарас* мають чоловічий рід, а *Олена, Марія, Катерина* – жіночий. У багатьох випадках граматична форма імені є індикатором гендерної приналежності особи, і це має важливе соціальне значення, оскільки відображає особливості суспільних норм і культурних уявлень про роль жінки та чоловіка. Однак у мовах, де рід імені не завжди чітко визначений, цей аспект може бути менш вираженим, і відмінність між іменами чоловічого та жіночого роду стає основою для розрізнення в граматичних формах [15, с.507-509].

Окрім роду, граматична форма особового імені включає його зміну за відмінками. В українській мові імена можуть змінюватися в залежності від того, в якому відмінку вони вживаються в конкретному реченні. Для цього особове ім'я, як правило, відмінюється за такими категоріями, як називний, родовий, давальний, знахідний, орудний і місцевий відмінки. Зміна форми імені у цих відмінках пов'язана з граматичними функціями, які ім'я виконує в конкретному контексті [30, с.132-136].

Наприклад, у називному відмінку ми маємо ім'я в його основній формі: *Олександр, Марія*. Однак у родовому відмінку форма імені змінюється:

Олександра, Марії, що вказує на належність, приналежність або дефініцію суб'єкта. У давальному відмінку форма буде такою: *Олександрові, Марії*, що вказує на особу, яка є об'єктом певної дії. Знахідний відмінок, у свою чергу, має таку форму: *Олександра, Марію*, і вказує на об'єкт дії. Орудний відмінок використовується для позначення інструмента або засобу дії: *Олександром, Марією*, а місцевий відмінок дає форму на позначення місця: *Олександрі, Марії*. Відмінювання імен має велике значення для формування граматичних конструкцій та правильності мовлення.

Ще одним важливим аспектом є зменшувальні та пестливі форми імен. В українській мові широко поширена практика утворення зменшувально-пестливих форм імен, що відображає емоційне ставлення до особи або її характеристику в певному контексті. Наприклад, для імені *Олександр* можуть бути утворені форми: *Сашко, Саша, Олексій*. Ці форми не тільки граматично змінюються, а й набувають нового емоційного відтінку. Зменшувальні форми, як правило, вживаються у родинному чи близькому колі спілкування, вони мають виражену емоційну складову, що посилює близькість або ніжність у спілкуванні. Така варіативність форм є важливим показником того, як граматичні категорії взаємодіють з соціальними і комунікативними потребами мовців [24].

Граматична форма особового імені може також включати множину, хоча в порівнянні з іншими граматичними категоріями множина в контексті антропонімії є менш поширеною. В українській мові множина імен застосовується зазвичай в контексті згадування родини, роду або групи осіб з однаковими або схожими іменами, наприклад, у виразах на кшталт «Олександри», «Іванки», де множина позначає належність до групи осіб з таким ім'ям. Це може бути використано для надання певного соціокультурного відтінку або вказівки на родинні зв'язки [22, с.411-417].

Крім того, граматична форма імені залежить від різноманітних соціокультурних і релігійних контекстів. В українській культурі та в багатьох інших традиціях особові імена мають можливість змінюватися в залежності від обставин. У релігійних контекстах багато імен набувають специфічних форм,

наприклад, при хрещенні. Вони можуть включати християнські святі імена або змінюватися під впливом традиційних церковних правил.

Таким чином, граматична форма особового імені в українській мові є багатограним і складним феноменом, що включає в себе рід, відмінювання, зменшувально-пестливі форми, а також множину імен. Ці граматичні категорії не тільки забезпечують правильність мовлення та комунікацію, але й надають іменам додаткове соціальне, емоційне та культурне значення, що робить їх важливими елементами соціального та мовного життя суспільства.

1.5 Місце ономастики у шкільному курсі української мови

Ономастика, як наука, що вивчає власні назви, займає важливе місце в мовознавстві та має велике значення для розуміння структури мови, соціокультурних процесів і розвитку мовної культури. Вона включає в себе вивчення різних видів власних назв: географічних, особових, антропонімічних, а також назв організацій, установ, брендів тощо. Особливу увагу ономастика привертає до особових імен, які є не тільки лексичними одиницями, але й важливими елементами соціальної ідентифікації, що відіграють важливу роль у формуванні і підтримці мовної та культурної спадщини. Місце ономастики у шкільному курсі української мови, таким чином, є невід'ємною складовою загального мовного навчання, оскільки вона дозволяє учням не тільки засвоїти правила використання власних назв, але й розвивати вміння аналізувати мовні та соціокультурні аспекти.

Одним із перших українських науковців, хто звернувся до аналізу історичних ономастичних джерел, був Іван Франко. У праці «Причинки до української ономастики» він підкреслив, що формування прізвищ як сталих родових назв значною мірою пов'язане з діяльністю духовенства. Дослідник зазначав: «Саме Петро Могила у 1642 році зобов'язав священиків фіксувати в метриках дані про народження, шлюби та смерті. Проте більшість записів XVII–

XVIII століть мають обмежену цінність, оскільки в них указувалися лише особові імена, тоді як родові назви часто ігнорувалися. Лише після 1772 року, коли Галичина увійшла до складу Австрійської імперії, реєстрація населення почала здійснюватися належним чином, що сприяло фіксації прізвищ, які були поширені на той час» [56].

Сучасні дослідники вважають, що ономастика як окремий науковий напрям в українському мовознавстві сформувалася наприкінці 1960-х років. Із другої половини XX століття особливо активно почала розвиватися східнослов'янська ономастика, що раніше функціонувала як допоміжний розділ мовознавства. Підвищення зацікавлення ономастичними дослідженнями сприяло розширенню спектра тем і напрямів вивчення імен, прізвищ, топонімів та інших власних назв у лінгвістичному просторі.

Насамперед все, ономастика в шкільному курсі допомагає учням зрозуміти роль власних імен у мовному та соціальному контекстах. Вивчення особових імен, топонімів, зокрема назв населених пунктів, річок, гір тощо, дозволяє учням розширити свої знання про географічні особливості рідного краю, історію та культуру. Важливою є також культурно-історична функція ономастики, оскільки вона дозволяє учням досліджувати глибокий зв'язок між мовою, історією, традиціями та соціальними процесами, що відбуваються в суспільстві. Зокрема, вивчення історії утворення власних назв, аналіз змін у їхній формі чи значенні допомагає учням зрозуміти, як змінюється мова і як на це впливають соціальні, культурні та політичні фактори.

Важливим аспектом є також навчання правильному використанню власних назв у мові, що є основою грамотності учнів. Зокрема, вивчення правил відмінювання антропонімів, топонімів та інших власних назв є необхідним для розвитку мовної компетентності школярів. Ономастика дозволяє учням навчитися правильно вживати імені, враховуючи граматичні особливості та різні форми вживання власних назв у контексті, а також розрізняти відмінності між власними і загальними назвами. Це допомагає школярам не тільки досягати

мовної правильності, а й формувати правильне сприйняття мовного середовища, в якому вони перебувають [58].

Не менш важливою є роль ономастики в розвитку вміння аналізувати тексти з культурологічної та соціологічного погляду. Власні назви, які зустрічаються в літературних творах, підручниках, статтях чи навіть у повсякденному житті, несуть в собі важливу інформацію про мову, культуру, історію та соціальні зв'язки. Вивчення цих назв дозволяє учням критично оцінювати мовні явища, досліджувати їхній контекст та взаємодію з іншими компонентами мови. Наприклад, аналіз імен героїв літературних творів, топонімів, що відображають важливі моменти історії чи соціальних змін, дає можливість глибше зрозуміти суть тексту та його культурний контекст. Це розвиває у школярів навички текстуального аналізу та допомагає їм усвідомити, як мовні явища пов'язані з історією та соціальною реальністю [25].

Особливу увагу ономастика привертає до вивчення антропонімії – системи імен, що використовуються для позначення осіб. Вивчення особових імен є важливим для розуміння соціальних та культурних процесів, оскільки імена не тільки є засобом ідентифікації, а й відображають культурні, релігійні та соціальні норми певної спільноти. Наприклад, аналіз імен у контексті певного часу, народних традицій, релігійних обрядів дає можливість глибше зрозуміти соціальні структури і зміни, що відбуваються в суспільстві. Вивчення змін у системі імен у різні історичні періоди також є важливим для вивчення розвитку мовних і культурних процесів [54; 53].

Окрім того, ономастика в шкільному курсі допомагає учням зрозуміти важливість мовних традицій у формуванні національної ідентичності. Власні назви, зокрема топоніми і антропоніми, мають великий вплив на формування національної свідомості, оскільки вони відображають історичний шлях народу, його культуру, мову та традиції. Вивчення таких назв дозволяє школярам глибше пізнати рідну культуру і розуміти свою роль у сучасному соціумі, сприяючи вихованню патріотизму та національної свідомості [37].

Таким чином, ономастика в шкільному курсі української мови є не лише важливим аспектом для розвитку граматичної грамотності учнів, але й важливою складовою культурно-освітнього процесу, що допомагає учням глибше зрозуміти роль мови у формуванні соціальних, культурних та історичних процесів. Вивчення власних назв розширює горизонти розуміння культури, історії та соціальних явищ, а також сприяє розвитку навичок текстового аналізу та критичного мислення.

Висновки до 1 розділу

У результаті аналізу теоретичних засад дослідження антропонімії можна зробити кілька важливих висновків. По-перше, антропоніміка як розділ мовознавства є важливою галуззю, що займається вивченням власних імен людей, їхньої структури, функцій та історії. Це не тільки лексична категорія, але й важливий культурно-соціальний елемент, що відображає національні, історичні та соціальні особливості певних спільнот.

По-друге, особове ім'я є важливою антропонімічною категорією, яка виконує різноманітні функції. Воно не лише служить ідентифікацією особи, але й носить соціальне, культурне, релігійне та гендерне навантаження. Зміни в системі імен можуть відображати важливі культурні та історичні процеси в суспільстві.

По-третє, функціональне навантаження особового імені охоплює не тільки його роль у ідентифікації особи, а й інші соціокультурні функції, зокрема, створення іміджу, належність до певної групи чи традиції, а також відображення соціальних норм та цінностей.

По-четверте, граматична форма особового імені є складною та багатогранною, і вона варіюється залежно від культурних, мовних та соціальних традицій. Вивчення цих форм дозволяє краще зрозуміти функціонування антропонімів в мові, їхнє граматичне оформлення та відмінності у різних мовах і культурах.

Таким чином, ономастика, зокрема вивчення власних імен, має важливе місце в шкільному курсі української мови. Вона не лише сприяє розвитку граматичної грамотності, а й розширює горизонти розуміння культури, історії та соціальних процесів, допомагаючи учням глибше пізнати рідну мову і традиції. Тому, антропоніміка повинна мати належне місце в освітніх програмах для формування у школярів комплексного підходу до вивчення мови та культури.

РОЗДІЛ 2

АНТРОПОНІМІЯ СЕЛА ВАСИЛІВКА СОКИРЯНСЬКОГО РАЙОНУ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

2.1 Склад сучасного іменника села Василівка Сокирянського району Чернівецької області

Склад сучасного іменника села Василівка Сокирянського району Чернівецької області характеризується різноманіттям власних назв, що відображають історико-культурну та соціальну специфіку регіону. До сукупності імен входять як топоніми, що позначають географічні об'єкти (населені пункти, річки, ліси, урочища), так і антропоніми, що фіксують імена мешканців, видатних діячів та родові назви. Така сукупність імен дозволяє відтворити просторову, історичну та соціальну картину Сокирянщини, виявляючи особливості місцевої культурної традиції та мовної самобутності. Лексичний склад іменника включає як загальноприйняті назви, відомі на території всієї України, так і локальні та діалектні форми, характерні для Буковини, що надає топонімічному та антропонімічному масиву регіону територіальної унікальності та автентичності [3, с.12-14].

Таблиця 2.1

Склад сучасного іменника Сокирянського району Чернівецької області

Категорія іменників	Приклади загально українських слів	Приклади діалектних/локальних слів	Примітки/Походження
Топоніми	Сокиряни, Чернівці, Дністер	Димка (місцева назва урочища), Бобрик (невелике село)	Локальні назви часто пов'язані з природними об'єктами або родовими назвами
Антропоніми – імена	Олександр, Марія, Іван	Степанко, Павлице, Явтух	Місцеві варіанти часто зберігають старі форми імен, характерні для Буковини

Прожовження табл. 2.1

Антропоніми – прізвища	Коваль, Петренко, Шевченко	Довганюк, Лисанюк, Гнатюк	Прізвища пов'язані з ремеслами, природними ознаками, або давніми родовими назвами
Гідроніми (назви річок, озер)	Дністер, Прут	Бабин Потік, Кам'янка	Місцеві водні об'єкти часто мають народні назви, які збереглися століттями
Орогоніми (назви пагорбів, урочищ)	Соколине, Вишневе	Черепинець, Горішок	Відображають рельєф або рослинність місцевості
Категорія іменників	Приклади загальноукраїнських слів	Приклади діалектних/локальних слів	Примітки/Походження
Топоніми	Сокиряни, Чернівці, Дністер	Димка (місцева назва урочища), Бобрик (невелике село)	Локальні назви часто пов'язані з природними об'єктами або родовими назвами

Джерело: сформовано автором

Топоніміка Сокирянського району постає як цілісна система, у якій відображено поєднання природного середовища, етнокультурних процесів і мовних традицій. Формування назв населених пунктів, урочищ та гідронімів має давнє коріння, адже воно пов'язане з освоєнням території, розвитком господарської діяльності й етнічними контактами, що відбувалися протягом століть. У межах цього простору простежується співіснування загальноукраїнських назв, відомих у широкому контексті, та локальних одиниць, зрозумілих переважно мешканцям району [39, с. 167–173]. Такі приклади, як Сокиряни, Чернівці, Дністер, виконують не лише географічну, а й культурно-ідентифікаційну функцію, оскільки відсилають до ключових орієнтирів регіону. Вони інтегрують Сокирянщину в загальноукраїнський та європейський простір, позначаючи її на історичних і сучасних мапах.

У той самий час локальні найменування, наприклад урочище Димка чи село Бобрик, віддзеркалюють тісний зв'язок із довкіллям, природними особливостями й народною традицією номінації. Їхнє походження часто пояснюється асоціаціями з навколишнім середовищем: густими лісовими масивами, водоймами, характерними рисами рельєфу або ж присутністю певних тварин чи рослин. Наприклад, назва Бобрик цілком імовірно походить від слова

«бобер» і свідчить про поширеність цих тварин у місцевій фауні. Подібна практика називання зберігає інформацію про стан природи в минулі часи та передає етнографічний колорит краю.

У топонімії району значне місце належить одиницям, пов'язаним із родовими назвами, що відбивають пам'ять про перших поселенців, власників земель або видатних постатей громади. Такі назви становлять важливий пласт культурної спадщини, адже дають змогу реконструювати процеси заселення території та соціально-історичну динаміку. Збереження цього шару ономастики забезпечує спадкоємність поколінь, підтримує локальну ідентичність і сприяє формуванню колективної пам'яті [7, с.20-26].

Топонімічний простір Сокирянського району не обмежується лише географічними координатами, він втілює багатогранну історико-культурну традицію, що акумулює відомості про природні реалії, соціальні структури й духовні цінності місцевого населення. Завдяки цьому система назв постає як мовний код регіону, який продовжує функціонувати у сучасному комунікативному середовищі та відіграє роль у збереженні культурної самобутності Буковини.

Антропонімія Сокирянського району становить значний пласт мовної культури, у якому відображено історичну динаміку, релігійні традиції та етнокультурні контакти. Імена, що побутують серед населення, формують своєрідний зв'язок поколінь і зберігають тяглість національної та локальної ідентичності. Поширені антропоніми, такі як *Олександр, Марія, Іван*, належать до загальноукраїнського та загальнослов'янського фонду, що має біблійне, християнське чи античне походження. Вони функціонують у різних регіонах України, утворюючи основу традиційного іменника, але водночас у Сокирянщині відчутні своєрідні локальні модифікації, які надають системі особливого колориту.

У сільських громадах зберігаються варіанти давніх форм, що нерідко відрізняються від загальновідомих. Прикладами можуть слугувати *Степанко, Павлице, Явтух*, які демонструють процес утворення імен із використанням

зменшувальних або пестливих суфіксів. Подібні одиниці виникають у результаті тривалого функціонування в усній традиції, де ім'я часто набуває додаткових відтінків значення, пов'язаних із близькістю, родинністю або соціальною роллю. Вони зберігають у собі архаїчні риси, властиві для Буковини, що відрізняє регіон від інших територій України.

Такий тип варіативності демонструє тісний зв'язок мови з побутом та етнографічними реаліями. Вибір певних форм імен залежав від родинних традицій, впливу церкви, а також культурного середовища, яке поєднувало українські, молдавські та польські елементи. Архаїчні антропоніми збереглися насамперед завдяки замкненості локальних громад і передачі мовних норм усною традицією. Вони виконують не лише номінативну функцію, а й віддзеркалюють цінності, уявлення та історичну пам'ять населення, зберігаючи образ минулих епох у сучасному мовному просторі. Антропонімічна система Сокирянського району поєднує в собі загальноукраїнський фонд і локальні варіанти, що засвідчують глибину історичних процесів та етнокультурну специфіку регіону.

Антропонімічна система прізвищ Сокирянського району відображає як загальноукраїнські закономірності, так і локальні особливості, що формувалися під впливом історичних, соціальних та культурних процесів. У структурі прізвищ фіксується давній зв'язок із професійною діяльністю, родинними традиціями та природним довкіллям. Прикладами загальновідомих антропонімів є *Коваль*, *Петренко*, *Шевченко*, які походять від ремесел, патронімічних форм чи позначення соціального статусу. Такі найменування засвідчують тісний зв'язок іменника з професійною та суспільною сферою життя, що в умовах традиційного побуту виконувало функцію ідентифікації людини за її заняттям або родовим походженням [10, с.86-92].

У локальному середовищі поширені прізвища на зразок *Довганюк*, *Лисанюк*, *Гнатюк*, де виразно відчувається регіональний колорит, пов'язаний із використанням суфікса -юк. Така форма є характерною для Буковини й Поділля, адже вона не лише вказує на приналежність до певного роду, а й виконує

функцію підкреслення спадковості. Подібні антропоніми можуть утворюватися від особових імен предків, від зовнішніх ознак чи рис характеру, а також від асоціацій із природним світом. Прізвище *Лисанюк*, наприклад, відсилає до тваринної символіки та фіксує народну традицію порівнянь, що зберігає образність у мові. Система прізвищ у Сокирянщині формувалася під впливом різних культурних середовищ, що контактували в цьому регіоні. Українські, молдавські та польські елементи перепліталися, створюючи багатшаровий ономастичний простір. Завдяки такому поєднанню відбувалося збагачення антропонімії та розширення її функціональних можливостей [20, с.49-53]. У результаті прізвища стали не лише інструментом ідентифікації окремої особи, а й джерелом інформації про історію громади, соціальну структуру та культурні зв'язки.

Гідроніміка Сокирянського району становить цінний пласт ономастичної системи, що відображає природні особливості території та багатовікові традиції її населення. Назви річок і водойм поєднують у собі загальноукраїнський і локальний рівень, демонструючи взаємодію загальновідомих та народних елементів. До найяскравіших прикладів належать Дністер і Прут, що мають глибоке історичне коріння та функціонують упродовж багатьох століть у культурному та економічному житті регіону. Вони позначають не лише географічні реалії, а й виступають символами історичної пам'яті, оскільки з давніх часів слугували кордонами, торговельними шляхами та місцями господарської діяльності.

Окрім загальновідомих гідронімів, у Сокирянщині поширені народні назви дрібних річок і потоків, які відображають безпосередній зв'язок людини з навколишнім середовищем. Прикладами є Бабин Потік та Кам'янка, що виникли в усній традиції й передавалися з покоління в покоління. Подібні назви фіксують характерні ознаки місцевості: у першому випадку вбачаються відголоси пов'язаності з поселенням або родиною, у другому – виразна прив'язка до кам'янистого русла чи берегів. Збереження таких гідронімів у мовному вжитку протягом століть свідчить про стійкість народної традиції та про роль усної

пам'яті в конструюванні ономастичного простору. Гідроніми Сокирянського району виконують функцію не лише географічної орієнтації, а й культурної репрезентації, адже через них відображається специфіка природного середовища, соціально-історичні процеси та етнокультурні взаємини. Вони фіксують у собі дані про природні ресурси, кліматичні умови, а також про господарські практики місцевого населення, яке здавна використовувало водні об'єкти як джерело життя й засіб комунікації.

Ороніміка Сокирянського району відображає специфіку рельєфу та природного середовища, водночас засвідчуючи тісний зв'язок між ландшафтними особливостями та мовною традицією населення. Назви пагорбів і урочищ формуються на основі ознак, що характеризують зовнішній вигляд території, її рослинність чи природні умови. У структурі регіональної оронімії наявні як загальновідомі, так і локальні номінації, які функціонують у народному мовленні й передають культурно-історичну пам'ять [33, с.74-81]. Прикладами виступають Соколине та Вишневе, що демонструють зв'язок із символікою тваринного світу та плодючістю землі. Такі назви підкреслюють гармонійне поєднання людини й природи, оскільки виникають у результаті безпосереднього спостереження за довкіллям і відображають образи, закріплені в колективній свідомості.

Поряд із загальновживаними оронімами в мовній практиці мешканців району функціонують локальні одиниці на зразок Черепинець та Горішок. Вони мають яскраво виражений народний характер і вказують на особливості місцевого рельєфу або флори. Черепинець може асоціюватися з формою пагорба, що нагадує черепицю чи черепашку, тоді як Горішок віддзеркалює присутність деревної рослинності або нагадує невелике підвищення округлої форми. Такі назви демонструють високий рівень образності, притаманний народному мисленню, і водночас виконують функцію ідентифікації конкретних об'єктів у просторі.

Ороніми, збережені в усній традиції, становлять важливий елемент культурного коду Сокирянщини, адже вони містять інформацію про природні

реалії, історію заселення та особливості господарської діяльності населення. Їхня стійкість у мовному вжитку протягом багатьох поколінь свідчить про глибоке вкорінення у колективній пам'яті та здатність зберігати етнокультурну ідентичність регіону. Оронімічний пласт Сокирянського району формує мовну картину світу, у якій поєднано географічні характеристики та культурно-символічні значення. Через нього простежується історія взаємодії людини з природою, збереження архаїчних уявлень і створення мовного ландшафту, що надає території своєрідності й включає її до ширшого українського ономастичного контексту.

Категорія іменників у мовному просторі Сокирянського району охоплює як загальноукраїнські, так і локальні одиниці, що відображають особливості історичного розвитку та культурного життя громади. У межах граматичної системи іменники виконують номінативну функцію, позначаючи предмети, явища, людей, географічні об'єкти та соціальні реалії [46, с.58-61]. Загальноукраїнський пласт представлений словами, які зрозумілі в усіх регіонах держави й не мають обмежень у вживанні, наприклад *Сокиряни, Чернівці, Дністер, Олександр, Марія, Іван, Коваль, Петренко, Шевченко*. Вони становлять основу національного мовного фонду, відображають широке функціонування у літературній нормі та закріплені в писемних і усних джерелах.

Поряд із загальнонаціональними словами активно побутують діалектні та локальні іменники, які зберігають регіональну самобутність. До них належать *Димка, Бобрик, Степанко, Павлице, Явтух, Довганюк, Лисанюк, Гнатюк, Бабин Потік, Кам'янка, Черепинець, Горішок*. Подібні номінації функціонують переважно в усному мовленні, передають специфіку побуту та відображають тісний зв'язок із природою, традиційною культурою й історичною пам'яттю населення. Вони утворюються на основі особових імен предків, рис зовнішності чи характеру, занять, а також через опис рельєфу, рослинності чи тваринного світу. Народна етимологія й образність надають таким словам унікального колориту, який вирізняє їх серед загальноукраїнського фонду.

Функціонування локальних іменників демонструє механізм взаємодії літературної норми з діалектною практикою. Збереження давніх форм пояснюється замкненістю сільських громад, тяглістю родинних традицій та впливом природного оточення на повсякденне життя. Унаслідок цього мовна система відбиває не лише сучасні потреби комунікації, а й історичні процеси формування територіальної спільноти. Категорія іменників у Сокирянському районі має багаторівневу структуру, де загальноукраїнські слова забезпечують інтеграцію до національної мовної системи, а локальні одиниці зберігають регіональну ідентичність. Їх поєднання утворює своєрідний мовний пласт, що виконує одночасно комунікативну, культурну та історико-пам'яттєву функцію, увиразнюючи роль іменника як носія значень, пов'язаних із життям громади та природним довкіллям.

Топонімічний простір Сокирянського району становить своєрідне мовне відображення історії, культури та природного середовища, у якому формувалася регіональна спільнота. Система географічних назв поєднує загальноукраїнські та локальні елементи, що разом утворюють багат шаровий ономастичний пласт. До загальновідомих одиниць належать *Сокиряни*, *Чернівці*, *Дністер*, які мають широку культурну та історичну значущість і закріплені у свідомості населення далеко за межами регіону. Вони виконують функцію просторової ідентифікації, позначаючи не лише конкретні населені пункти чи річки, а й увиразнюючи роль території у ширшому національному та європейському контексті.

Поряд із загальноукраїнськими назвами активно побутують локальні топоніми, які часто виникають з асоціацій із природними об'єктами або ж пов'язані з іменами перших поселенців і родовими назвами [58]. Прикладами є урочище *Димка* та село *Бобрик*, що зберігають у собі відголоси усної традиції та засвідчують тісний зв'язок мешканців із довкіллям. У назві *Димка* простежується асоціація з природними явищами, тоді як *Бобрик* може походити від назви тварини, яка колись була поширена в місцевій фауні. Подібні найменування не лише позначають територію, а й містять інформацію про природний ландшафт, господарські умови та світоглядні уявлення громади.

Стійкість локальних назв у мовному вжитку протягом багатьох поколінь демонструє цінність усної пам'яті й тяглість традиції, що дозволяє сучасному досліднику простежити історичні процеси заселення та культурного розвитку регіону. Топоніми Сокирянщини виступають не просто географічними орієнтирами, а й маркерами етнокультурної ідентичності, адже через них відтворюється унікальність місцевого середовища, у якому поєднуються природні реалії та людська діяльність. У результаті формується мовний ландшафт, що не лише забезпечує комунікацію, а й зберігає духовну й культурну спадщину регіону.

Таким чином, склад сучасного іменника Сокирянського району Чернівецької області є важливим для розуміння мовної та культурної самобутності регіону. Він поєднує загальноукраїнські слова та місцеві діалектні форми, відображаючи особливості побуту, природи, соціальних ролей і культурних традицій. Аналіз цього лексичного складу дозволяє простежити історичні впливи, взаємодію літературної мови з місцевими говірками та зберегти пам'ять про традиції, емоційні стани та цінності громади. Такий склад іменника сприяє збереженню культурної спадщини та передає унікальність мовного середовища Сокирянського району.

2.2 Розмовно- побутові варіанти імен села Василівка Сокирянського району Чернівецької області

Ім'я є важливою складовою мовної особистості. У побутовому спілкуванні люди часто вдаються до скорочених, зменшено-пестливих або діалектних варіантів імен. Особові імена є важливим елементом мовної картини світу, адже крім ідентифікації особи, вони несуть значне культурне, емоційне та соціальне навантаження.

Розмовно-побутові форми особових імен відображають не лише мовну норму, але й емоційну, соціальну, культурну специфіку середовища.

Актуальність дослідження зумовлена потребою збереження живого мовлення й вивчення локальних особливостей антропонімійної системи українських сіл.

Село Василівка Чернівецької області — типовий приклад буковинського мовного ареалу з яскраво вираженими етнокультурними рисами. У межах роботи поставлено такі завдання: зібрати фактичний матеріал з живого мовлення; класифікувати розмовно-побутові варіанти імен; з'ясувати причини й умови їх вживання. Село Василівка, що розташоване у Чернівецькій області, має власні мовні традиції, сформовані під впливом української, румунської та польської культур. Актуальність теми полягає у збереженні діалектної антропонімичної спадщини, яка поступово нівелюється у зв'язку з глобалізаційними процесами. Матеріал для дослідження зібрано у селі Василівка Чернівецької області у 2025 році. Опитано 30 респондентів різного віку, статі та професій (від школярів до людей похилого віку). Застосовано метод усного опитування (напівструктуровані інтерв'ю), а також анкетування. Особливу увагу приділено ситуаціям живого спілкування: у родині, між друзями, у трудових колективах. Результати систематизовано у таблиці за ознаками: повна форма імені, побутові варіанти, емоційно-семантичне навантаження, вік та соціальний статус користувача. Зібраний матеріал згруповано за основними повними формами імен, подано їхні побутові модифікації, з урахуванням таких параметрів, як стать, вік мовця, соціальна роль, ситуація спілкування, ступінь емоційного контакту.

Розмовно-побутові варіанти імен є важливою частиною мовної культури Сокирянського району Чернівецької області, оскільки вони відображають не лише особливості місцевого говору, а й традиції, соціальні взаємини та ставлення людей один до одного [4, с.198-202]. Такі варіанти імен часто виникають у повсякденному спілкуванні, де офіційне ім'я змінюється на більш коротку, лагідну або жартівливу форму, що підкреслює близькість або дружність між людьми.

Форми можуть змінюватися залежно від віку носія, ситуації спілкування або емоційного забарвлення. Наприклад, одна й та сама особа — *Василь* — у колі

друзів буде *Васуньо*, в родині — *Василько*, а в офіційних ситуаціях — пан *Василь*. [Полюві записи автора, 2025].

Зменшено-пестливі форми - такі форми характерні для звертань у родині, до дітей, між близькими людьми: *Настуня, Оленка, Тетянка, Надійка, Оленька* — жіночі форми; *Іванко, Павлусь, Микитка* — чоловічі форми. Вони виконують функцію емоційного зближення, ласки, демонструють довірливість і тепло.

Фамільярні та вульгаризовані форми - часто зустрічаються у молодіжному середовищі, серед друзів або в іронічному контексті: *Вася, Гриша, Славик, Танька, Манька*. Такі варіанти можуть мати як позитивне, так і зневажливе забарвлення залежно від інтонації й ситуації.

Діалектні та румунізовані форми - *Йонел* (від *Іван*), *Гіца* (від *Георгій*), *Мицу* (від *Дмитро*) — приклади впливу румунської мови. Подібні форми використовуються переважно у старших поколіннях або в родині зі змішаним походженням.

Соціальна та культурна мотивація - розмовно-побутові варіанти імен залежать від: віку мовця (діти використовують зменшені форми); емоційного зв'язку між учасниками спілкування; соціального статусу (офіційні форми — на роботі, побутові — вдома); мовної традиції родини (імена передаються від діда до онука з унікальною локальною формою). Важливо, що одна й та сама особа може мати кілька варіантів імені залежно від кола спілкування. Побутова номінація як інструмент соціалізації У сільському середовищі важливо не тільки як людину звуть офіційно, а й яке ім'я вона носить серед друзів, сусідів чи рідних. Наприклад, чоловіка можуть звати *Василь*, але в побуті він «*Васюра*», «*Васько*», «*Васьок*», «*Васюган*», кожне з яких відображає певну характеристику: темперамент, вік або жартівливість.

Вікові й соціальні особливості вживання - у старшого покоління більш уживаними є традиційні повні імена (*Марія, Іван, Михайло*), молодь переважає у використанні скорочених форм (*Андрій* → *Андрюха*, *Вікторія* → *Віка, Вікуся*). Серед підлітків спостерігається тенденція до використання імен у нових адаптованих формах, зокрема з англійським забарвленням (*Катя* → *Кет*, *Ігор* →

Іджі). У родинному колі часто зберігається одна «офіційна» форма та кілька розмовних — залежно від статусу мовця.

Етнокультурний аспект - традиція створення та використання таких імен у селі Василівка передається поколіннями. Старші люди часто використовують зменшувальні форми навіть щодо дорослих, демонструючи прихильність і турботу. Діти, навпаки, копіюють ці форми у своєму мовленні, що свідчить про тяглість мовної норми.

Розмовні форми імен виконують емоційно-експресивну функцію в спілкуванні: виражають теплоту (*Васьо, Марічка*), підкреслюють близькість стосунків (*Катрунька* — лише для членів родини), можуть нести іронічне або грайливе забарвлення (*Шурик, Ванько*). У деяких випадках варіант імені стає настільки вживаним, що витісняє офіційну форму навіть у побутових документах. Гіпокористичні (розмовно-жартівливі) форми: Іван → Ваньо, Ваня, Іваньчик, Микола → Коля, Миколай (з характерним місцевим пом'якшенням). Форми на -йо / -ьо (регіональна специфіка): Іван → Іваньо, Олексій → Олексійо, Петро → Петруньо. Фонетичні видозміни: Наприклад, перехід [і] у [е] (*Марейка*), редукція приголосних (*Сань, Кать*), усічення (*Лена, Коля*).

Функції розмовно-побутових імен розмовні форми імен у селі Василівка виконують не лише ідентифікаційну роль, а й мають широкий спектр соціальних і комунікативних функцій, що тісно пов'язані з контекстом, інтонацією та стосунками між учасниками спілкування.

Серед основних функцій виділяються:

Ідентифікаційна функція: дає змогу розрізняти одноіменців у межах однієї спільноти, особливо коли в родині або сусідстві часто повторюються традиційні імена. Наприклад, в одній родині можуть жити двоє *Михайлів*, і щоб уникнути плутанини, одного називають *Мишком*, іншого — *Хайлом* або *Михасем*. Емоційна функція: передає почуття ніжності, турботи, прихильності або навпаки — іронії чи навіть зневаги. Наприклад, ім'я Валя у формі *Валюнька, Валюська, Валюсик* може звучати по-різному залежно від інтонації мовця — лагідно або

жартівливо. Емоційний зміст часто закладається в інтонаційно-семантичну оболонку розмовної форми .

Ритуальна функція: деякі форми імен уживаються виключно в межах родини або тісного кола. Наприклад, лише мама або бабуся може вживати форму *Марусічка* для *Марії*. Це маркер родинної приналежності, внутрішньої інтимності та особистої мікрокультури. У багатьох випадках така форма навіть не виноситься за межі дому.

Етнічна та регіональна функція: побутові форми можуть сигналізувати про етнічну чи культурну належність. Наприклад, використання форм *Домніка*, *Ілія* у румуномовних родинах відображає історичну багатокультурність Буковини.

Когнітивна функція: у свідомості мовців певна форма імені часто асоціюється з конкретною поведінкою або рисами характеру. Так, *Петрусь* може викликати уявлення про щирю, добру людину, а *Петро* – про більш офіційну, стриману.

Прагматична функція: побутова форма імені часто виконує функцію керування спілкуванням – встановлює або руйнує дистанцію, створює певний настрій розмови, коригує статус співрозмовника.

Таблиця 1.2

Розмовно- побутові варіанти імен Сокирянського району Чернівецької області

Офіційне ім'я	Розмовно-побутові варіанти	Пояснення / Особливості використання
Олександр	<i>Саша, Сашко, Сашенька</i>	Використовуються для вираження дружності, близькості або лагідного ставлення. «Сашенька» часто вживається в сімейному колі або серед друзів.
Сергій	<i>Сергійко, Сергійчик, Серьожа</i>	«Серьожа» — популярний у російськомовному середовищі. «Сергійко» — лагідна або дитяча форма.
Іван	<i>Ваня, Ванечко, Іванко</i>	«Ваня» — найпоширеніший побутовий варіант, «Ванечко» надає ім'я ласкавого забарвлення, «Іванко» — форма молодіжного та дружнього спілкування.
Юрій	<i>Юра, Юрчик, Юрасик</i>	«Юра» — найпоширеніша форма у спілкуванні. «Юрчик» — дитячий або лагідний варіант, «Юрасик» — теплий, емоційно забарвлений.

Андрій	<i>Андрійко, Андрюша, Андрійчик</i>	«Андрійко» — дитячий варіант, «Андрюша» — дружній або сімейний, «Андрійчик» — ласкаво-ігровий варіант.
Володимир	<i>Володя, Вова, Вовчик, Володик</i>	«Володя» — найуживаніша форма, «Вова» — неформальна, «Вовчик» — зменшувально-пестлива, часто вживається у колі друзів.
Петро	<i>Петрик, Пєтя, Петрюша</i>	«Петрик» — дружній або дитячий варіант, «Пєтя» — неофіційна розмовна форма, «Петрюша» — лагідна, емоційно забарвлена.
Віктор	<i>Вітя, Вітюня, Вітяша</i>	Відомі неформальні варіанти, особливо «Вітя». Застосовуються у дружньому та сімейному спілкуванні..
Микола	<i>Коля, Колька, Миколка</i>	«Коля» — основна розмовна форма, «Колька» та «Миколка» надають ім'ю теплоту і дружність, зазвичай у побутовому спілкуванні.
Роман	<i>Ромчик, Ромко, Рома</i>	«Рома» — побутова форма, «Ромчик» — ласкава, зменшувальна, часто для дітей або близьких..
Дмитро	<i>Діма, Дімон, Дмитрик</i>	«Діма» — основна побутова форма, «Дімон» — жартівливо-дружній варіант, «Дмитрик» — зменшено-лагідна форма.
Олександр	<i>Саша, Сашко, Сашенька</i>	Використовуються для вираження дружності, близькості або лагідного ставлення.»Сашенька часто вживається сімейному колі або серед друзів»
Левко	<i>Левчик, Левусь, Левчи́ко</i>	Використовується лагідно в родинному колі, «Левусь» підкреслює ніжність..
Юрій	<i>Юра, Юрчик, Юрасик</i>	«Юра» — найпоширеніша форма у спілкуванні. «Юрчик» — дитячий або лагідний варіант, «Юрасик» — теплий, емоційно забарвлений.
Назар	<i>Назарчик, Назарко, Назусь</i>	«Назарко» — дитячий варіант, «Назусь» — дружній або родинний.
Теодор	<i>Теодорко, Федірко, Тедусь</i>	«Федірко» — народний варіант, «Тедусь» — лагідне скорочення.
Микола	<i>Коля, Колька, Миколка</i>	«Коля»-основна розмовна форма, «Колька» та «Миколка» надають ім'ю теплоту і дружність зазвичай у побутовому колі.
Захар	<i>Захарко, Захарчик, Харко</i>	«Харко» — народна скорочена форма, часто вживалася в селах.

<i>Прокіп</i>	<i>Прокіпко, Прокопець, Прокусь</i>	Використовувалось у козацькі часи; «Прокусь» — народна пестлива форма.
<i>Євдокія</i>	<i>Дока, Докія, Дусенька</i>	Старовинне ім'я; «Дока» — скорочена форма, «Дусенька» — ласкава та тепла.
<i>Параска</i>	<i>Параска, Парасочка, Парасюня</i>	Зменшено-пестливі форми; часто асоціюються з народними традиціями.
<i>Домна</i>	<i>Домочка, Домця, Домнуська</i>	Рідкісне ім'я; пестливі форми збереглися в селах та старших поколіннях.
<i>Устина</i>	<i>Устя, Устинка, Устуся</i>	«Устя» — найпоширеніша форма, «Устинка» та «Устуся» — ніжні, домашні.
<i>Єфросинія</i>	<i>Фрося, Фросенька, Єфросюня</i>	«Фрося» — основний розмовний варіант, «Фросенька» додає ніжності.
<i>Агафія</i>	<i>Гафія, Гафійка, Гафуня</i>	Побутові скорочення «Гафійка» й «Гафуня» звучали лагідно й домашньо.

<i>Уляна</i>	<i>Уля, Улянка, Улюся</i>	Дуже поширене ім'я, пестливі форми вживались у родинному колі.
<i>Світлана</i>	<i>Света, Свєточка, Лана</i>	«Света» — неформальна розмовна форма, «Свєточка» — лагідна, з теплим емоційним відтінком.
<i>Лариса</i>	<i>Лара, Лариса, Ларисонька</i>	«Лара» — коротка форма, «Ларисонька» — ласкава, часто у колі родини.
<i>Леся</i>	<i>Лесенька, Лесюня, Леська</i>	Форми виражають теплоту й близькість, часто використовуються у родинному колі.
<i>Олеся</i>	<i>Леська, Олесенька, Олеська</i>	Побутові варіанти виражають ніжність, часто

		вживаються серед друзів або рідних.
<i>Марія</i>	<i>Марічка, Машенька, Маруся</i>	Використовуються для вираження теплоти і сімейної прив'язаності. «Маруся» — традиційний місцевий варіант, що часто зустрічається у повсякденному побуті.
<i>Наталія</i>	<i>Наталка, Наточка, Натуся, Талька</i>	Ласкаві форми широко використовуються у колі друзів та родини; «Натуся» — більш інтимна, сімейна форма.

<i>Ганна</i>	<i>Ганнусик, Ганочка, Ганя</i>	Ласкаві форми підкреслюють ніжність, використовуються серед сім'ї та близьких друзів.
<i>Ольга</i>	<i>Олька, Олечка, Олюся</i>	Використовується для вираження близькості та ласки; «Олюся» часто застосовується серед родичів та друзів.
<i>Катерина</i>	<i>Катя, Катруся, Катруня</i>	«Катя» — найуживаніша форма, «Катруся» та «Катруня» — більш домашні й ласкаві.
<i>Софія</i>	<i>Софійка, Соня, Софійонька</i>	«Соня» — популярний побутовий варіант, «Софійка» та «Софійонька» — ніжні та родинні.

<i>Аріна</i>	<i>Аріночка, Аріша, Аріся</i>	Сучасне жіноче ім'я; ласкаві форми підкреслюють ніжність.
<i>Вікторія</i>	<i>Віка, Вікусик, Віточка</i>	Ласкаві форми підкреслюють сучасну ніжність і близькість.
<i>Єлизавета</i>	<i>Ліза, Лізонька, Лізка</i>	Сучасне ім'я з класичним корінням; побутові форми надають теплоту.
<i>Златослава</i>	<i>Злата, Златочка, Златуня</i>	Давнє слов'янське ім'я, ласкаві форми використовувалися серед сім'ї.
<i>Маргарита</i>	<i>Рита, Риточка, Маргаритка</i>	«Рита» — найпоширеніша коротка форма; «Риточка» — лагідна; «Маргаритка» — побутова;
<i>Аліна</i>	<i>Аліночка, Аля, Ліна, Аллюся</i>	«Аліночка» — лагідна форма; «Аля» — коротка та дружня; «Ліна» — сучасна скорочена форма; «Аллюся» — інтимна, сімейна форма.
<i>Дарина</i>	<i>Даринка, Даруся, Дара, Дарунька</i>	«Даринка» — дружня; «Даруся» — лагідна; «Дара» — коротка сучасна; «Дарунька» — інтимна, сімейна форма.
<i>Каріна</i>	<i>Каріночка, Карі, Карися, Карунька</i>	«Каріночка» — лагідна; «Карі» — коротка сучасна; «Карися» — дружня; «Карунька» — сімейна.
<i>Поліна</i>	<i>Поля, Полінка, Полюся, Полися</i>	«Поля» — розмовна; «Полінка» — лагідна;

		«Полюся» — інтимна; «Полися» — дружня форма.
<i>Анастасія</i>	<i>Настя, Настунька, Насточка, Ася</i>	«Настя» — стандартна розмовна форма; «Настунька» — лагідна; «Насточка» — сімейна; «Ася» — сучасна коротка форма.
<i>Зінаїда</i>	<i>Зіна, Зіночка, Зінонька</i>	«Зіна» — побутова скорочена форма, «Зіночка» — лагідна.
<i>Олександра</i>	<i>Саша, Сашенька, Саня</i>	Подібно до чоловічої форми, підкреслює жіночість і ніжність «Саня» використовується серед знайомих та колег.

Джерело: сформовано автором

Ім'я *Олександр* у Сокирянському районі Чернівецької області, як і в багатьох регіонах Західної України, має кілька розмовно-побутових варіантів, які широко використовуються у повсякденному спілкуванні та відображають багатство місцевої мовної культури. Найпоширенішим із них є *Саша*, який слугує нейтральною дружньою формою і дозволяє легко та невимушено звертатися до людини в колі знайомих, друзів чи сусідів. В більш інтимному або сімейному середовищі часто вживаються варіанти *Сашко* та *Сашенька*, що несуть у собі відтінок ласки, теплоти та близькості. Особливо форма «*Сашенька*» використовується в сімейному колі або серед друзів для підкреслення ніжного, дружнього або емоційно забарвленого ставлення до людини, вона дозволяє створити атмосферу турботи та прихильності.

Цікаво, що такі побутові форми імен не лише спрощують звертання, а й виконують соціальну функцію, допомагаючи визначити ступінь близькості між

людьми. У західноукраїнському контексті, зокрема в Сокирянському районі, звертання *Саша* може бути нейтральним, офіційно-дружнім, тоді як *Сашко* або *Сашенька* відразу сигналізують про теплі стосунки або емоційний контакт. Такі трансформації імен мають історичне коріння, пов'язане з традиціями спілкування у родині та громаді, де емоційне забарвлення мови відіграє важливу роль у повсякденному житті [12]. Вони дозволяють говорячим проявляти індивідуальний стиль спілкування, показувати свою увагу та турботу, а також підкреслювати своє ставлення до конкретної особи.

Розмовно-побутові варіанти імен *Олександр*, такі як *Саша*, *Сашко* та *Сашенька*, є невід'ємною частиною мовної культури Сокирянського району, яка поєднує лінгвістичні, соціальні та культурні аспекти. Вони відображають живу мову, зберігають традиції емоційного спілкування та сприяють формуванню локальної ідентичності, роблячи повсякденні взаємодії більш теплими, індивідуалізованими та близькими до серця кожного учасника спілкування.

Ім'я *Олександра* у Сокирянському районі Чернівецької області має кілька розмовно-побутових варіантів, які широко використовуються у повсякденному спілкуванні та відображають особливості місцевої мовної культури. Найпоширенішим із них є *Саша*, що подібно до чоловічої форми, слугує універсальним, дружнім звертанням, яке можна вживати як серед близьких друзів, так і серед знайомих. Ласкава форма *Сашенька* підкреслює ніжність і теплоту стосунків, зазвичай використовується в сімейному колі або серед дуже близьких людей, дозволяючи передати емоційне забарвлення розмови та проявити турботу. Інший розмовний варіант – *Саня* – частіше вживається серед знайомих та колег і має більш неформальний характер, підкреслюючи дружнє або робоче спілкування без надмірної інтимності.

Такі побутові форми імен виконують важливу соціальну функцію, допомагаючи визначати ступінь близькості між людьми та передавати емоційне ставлення мовця. У місцевому контексті західноукраїнського регіону, зокрема в Сокирянському районі, звертання *Саша* є нейтральним і дружнім, *Сашенька* – ніжним та ласкавим, тоді як *Саня* демонструє невимушеність та доступність у

спілкуванні. Форми зберігають традиції живого мовлення та емоційного спілкування, відображають індивідуальний стиль звертання та допомагають формувати атмосферу дружності та взаємної уваги [14, с.122-129].

Ім'я *Іван* у Сокирянському районі Чернівецької області є одним із найпоширеніших чоловічих імен і має кілька розмовно-побутових варіантів, що широко використовуються в повсякденному спілкуванні. Найбільш нейтральною та поширеною формою є *Ваня*, яка слугує дружнім і невимушеним звертанням серед знайомих, друзів та сусідів, дозволяючи підтримувати теплі, але не надто інтимні стосунки. Ласкава форма *Ванечко* надає імені ніжного забарвлення та підкреслює теплі, близькі відносини, зазвичай використовується в родинному колі або серед дуже близьких друзів, створюючи атмосферу турботи та дружності. Форма *Іванко* здебільшого використовується у молодіжному або дружньому середовищі і надає звертання невимушеного та сучасного відтінку, що відображає особливості спілкування серед однолітків.

Розмовно-побутові варіанти імен, як-от *Ваня*, *Ванечко* та *Іванко*, виконують важливу соціальну функцію, дозволяючи відразу визначити ступінь близькості між людьми та передати емоційне ставлення мовця до адресата. У контексті західноукраїнських традицій такі форми імен є засобом підтримки дружньої атмосфери, прояву уваги та тепла в міжособистісних контактах. Вони зберігають живу мовну практику місцевої спільноти, демонструють індивідуальний стиль звертання та сприяють формуванню емоційної глибини комунікації [26, с.27-29]. Побутові варіанти імені *Іван* у Сокирянському районі є невід'ємною частиною місцевої мовної культури, поєднуючи лінгвістичні, соціальні та культурні аспекти і надаючи повсякденному спілкуванню теплої, дружньої та емоційно насиченої атмосфери.

Ім'я *Марія* у Сокирянському районі Чернівецької області має кілька розмовно-побутових варіантів, що широко використовуються у повсякденному спілкуванні і відображають багатство місцевої мовної культури. Найпоширенішими формами є *Марічка*, *Машенька* та *Маруся*, кожна з яких несе певне емоційне забарвлення та соціальне значення. *Марічка* використовується

для дружніх або сімейних звертань, підкреслюючи ніжність і теплоту стосунків між людьми, а *Машенька* є більш ласкавою формою, що найчастіше вживається в сімейному колі або серед близьких друзів для вираження прихильності та турботи. Особливе місце серед цих варіантів займає форма *Маруся*, яка є традиційним місцевим варіантом і часто зустрічається у повсякденному побуті, відображаючи історичні та культурні особливості регіону.

Розмовно-побутові форми імен, такі як *Марічка*, *Машенька* та *Маруся*, виконують важливу соціальну функцію, допомагаючи визначити ступінь близькості між людьми та передати емоційне ставлення мовця. У повсякденному спілкуванні вони створюють атмосферу тепла, довіри та дружності, що є важливим елементом соціальних взаємодій у місцевій спільноті. Форми імен зберігають традиції живого мовлення, відображають індивідуальний стиль звертання та сприяють формуванню локальної ідентичності. Завдяки побутовим варіантам *Марія* набуває більшої емоційної насиченості, стає більш інтимною і теплою у сприйнятті співрозмовників, що робить комунікацію більш природною та сердечною.

Ім'я *Андрій* у Сокирянському районі Чернівецької області має кілька розмовно-побутових варіантів, які широко використовуються у повсякденному спілкуванні та відображають особливості місцевої мовної культури. Дитячий варіант *Андрійко* зазвичай використовується у родинному колі або серед дітей і підкреслює безпосередність, ніжність та турботу в стосунках. Дружній або сімейний варіант *Андрюша* застосовується у спілкуванні серед друзів, родичів чи знайомих і створює атмосферу близькості, невимушеності та взаємної довіри, надаючи мовленню емоційного забарвлення. Ласкаво-ігровий варіант *Андрійчик* найчастіше використовується у дружніх або сімейних розмовах, при спілкуванні з дітьми або у жартівливому контексті, підкреслюючи легкість стосунків, доброзичливість та прояв уваги до адресата.

Розмовно-побутові форми імен, такі як *Андрійко*, *Андрюша* та *Андрійчик*, виконують важливу соціальну функцію, дозволяючи одразу визначати ступінь близькості між людьми, проявляти емоційне ставлення та підтримувати теплу

атмосферу у повсякденному спілкуванні. У місцевому контексті західноукраїнського регіону ці форми імен є невід'ємною частиною мовної практики, зберігають традиції живого мовлення та відображають культурні й соціальні особливості місцевої громади. Вони сприяють формуванню дружніх, сімейних і довірливих стосунків, надаючи повсякденній комунікації індивідуальності, емоційної глибини та теплоти [34, с.210-212].

Ім'я *Наталія* у Сокирянському районі Чернівецької області має кілька розмовно-побутових варіантів, які широко використовуються у повсякденному спілкуванні та відображають особливості місцевої мовної культури. Найпоширенішими є форми *Наталка*, *Наточка* та *Натуся*, кожна з яких несе певне емоційне забарвлення і соціальне значення. Ласкаві форми *Наталка* та *Наточка* активно застосовуються у колі друзів, знайомих або серед родичів для створення дружньої, теплої та невимушеної атмосфери. Особливе місце займає форма *Натуся*, яка є більш інтимною і сімейною, зазвичай використовується у звертаннях до близьких людей, підкреслюючи ніжність, прихильність та теплоту стосунків.

Розмовно-побутові варіанти імен, такі як *Наталка*, *Наточка* та *Натуся*, виконують важливу соціальну функцію, допомагаючи відразу визначати ступінь близькості між людьми та передавати емоційне ставлення мовця. У повсякденному спілкуванні вони сприяють формуванню атмосфери дружності, довіри та сімейної прив'язаності, що є характерним для місцевих традицій Західної України. Такі форми імен зберігають живу мовну практику, дозволяють проявляти індивідуальний стиль звертання та надають комунікації емоційної глибини. Завдяки побутовим варіантам ім'я *Наталія* стає більш теплою, дружньою і близькою до серця співрозмовника, що робить щоденне спілкування більш природним і сердечним.

Ім'я *Петро* у Сокирянському районі Чернівецької області має кілька розмовно-побутових варіантів, які активно використовуються у повсякденному спілкуванні та відображають особливості місцевої мовної культури. Найпоширенішим варіантом є *Петрик*, який застосовується як дружній або

дитячий і надає звертання невимушеного та теплого характеру, зазвичай використовується серед дітей, друзів або в сімейному колі. Неофіційна розмовна форма *Петя* широко вживається серед знайомих та колег, створюючи атмосферу легкості, невимушеності та дружності у спілкуванні. Ласкава та емоційно забарвлена форма *Петрюша* використовується для підкреслення теплих, близьких стосунків, особливо у сім'ї або серед друзів, дозволяючи проявити турботу, ніжність та прихильність до адресата.

Розмовно-побутові форми імен, такі як *Петрик*, *Петя* та *Петрюша*, виконують важливу соціальну функцію, дозволяючи одразу визначити ступінь близькості між людьми та передати емоційне ставлення мовця. У повсякденному спілкуванні вони сприяють формуванню дружньої атмосфери, прояву уваги та теплоти, зберігають живу мовну практику місцевої громади та відображають культурні й соціальні традиції Західної України [49, с.128-130]. Завдяки цим побутовим варіантам ім'я *Петро* стає більш емоційно насиченим, дружнім та близьким для співрозмовника, що робить комунікацію природною, теплою та індивідуалізованою.

Ім'я *Ольга* у Сокирянському районі Чернівецької області має кілька розмовно-побутових варіантів, які широко застосовуються у повсякденному спілкуванні та відображають особливості місцевої мовної культури. Найпоширенішими формами є *Олька*, *Олечка* та *Олюся*, кожна з яких несе певне емоційне забарвлення та соціальне значення. Форма *Олька* зазвичай використовується у дружньому або неофіційному колі знайомих і підкреслює теплі, невимушені стосунки. Ласкава форма *Олечка* вживається для вираження особливої ніжності та прихильності, часто використовується в сім'ї або серед близьких друзів, створюючи атмосферу турботи та довіри. Особливе місце займає форма *Олюся*, яка здебільшого застосовується серед родичів та друзів і підкреслює близькість, ласку та теплоту стосунків, роблячи звертання більш інтимним та емоційно забарвленим.

Розмовно-побутові форми імен, такі як *Олька*, *Олечка* та *Олюся*, виконують важливу соціальну функцію, допомагаючи визначати ступінь

близькості між людьми, передавати емоційне ставлення мовця та підтримувати дружню і теплу атмосферу у повсякденному спілкуванні. Вони зберігають традиції живого мовлення, відображають індивідуальний стиль звертання та сприяють формуванню локальної ідентичності, роблячи комунікацію більш природною, сердечною та насиченою емоціями [6, с.21-25]. Завдяки цим побутовим варіантам ім'я *Ольга* набуває більшої теплоти, дружності та близькості для співрозмовника, що особливо важливо у сімейних і дружніх взаємодіях.

Ім'я *Микола* у Сокирянському районі Чернівецької області має кілька розмовно-побутових варіантів, які активно використовуються у повсякденному спілкуванні та відображають особливості місцевої мовної культури. Найпоширенішою формою є *Коля*, яка виступає основним побутовим звертанням і дозволяє легко та невимушено спілкуватися серед друзів, знайомих або сусідів. Варіанти *Колька* та *Миколка* надають імені додаткового тепла та дружності, підкреслюючи близькі, доброзичливі стосунки між людьми. Вони зазвичай застосовуються у сімейному колі або серед друзів і допомагають передати емоційне забарвлення звертання, створюючи атмосферу дружності, уваги та турботи.

Розмовно-побутові форми імен, такі як *Коля*, *Колька* та *Миколка*, виконують важливу соціальну функцію, дозволяючи одразу визначити ступінь близькості між людьми, проявити тепле ставлення та забезпечити невимушене спілкування. У повсякденному житті ці форми зберігають традиції живої мови місцевої громади, відображають індивідуальний стиль звертання та культурні особливості Західної України. Завдяки таким побутовим варіантам ім'я *Микола* стає більш дружнім, теплим та емоційно насиченим, що робить комунікацію природною, сердечною та комфортною для співрозмовників у сімейних, дружніх і сусідських взаємодіях.

Ім'я *Ганна* у Сокирянському районі Чернівецької області має кілька розмовно-побутових варіантів, які широко застосовуються у повсякденному спілкуванні та відображають особливості місцевої мовної культури.

Найпоширенішими ласкавими формами є *Ганнусик*, *Ганочка* та *Ганя*, кожна з яких несе певне емоційне забарвлення та соціальне значення. *Ганнусик* зазвичай використовується серед родини та близьких друзів, підкреслюючи ніжність і теплоту стосунків, а також створюючи атмосферу турботи та прихильності. Форма *Ганочка* є більш універсальною ласкавою формою і застосовується як у сімейному колі, так і серед друзів, допомагаючи виразити дружність, теплоту та емоційну близькість. Варіант *Ганя* найчастіше вживається у неформальному спілкуванні і дозволяє звернутися до людини легко, невимушено та дружньо, водночас підкреслюючи індивідуальність адресата.

Розмовно-побутові форми імен, такі як *Ганнусик*, *Ганочка* та *Ганя*, виконують важливу соціальну функцію, допомагаючи визначати ступінь близькості між людьми, передавати емоційне ставлення мовця та підтримувати теплу атмосферу у повсякденному спілкуванні. Вони зберігають живу мовну практику місцевої громади, відображають культурні та соціальні традиції Західної України та сприяють формуванню дружніх, сімейних і довірливих стосунків [44, с.191-193]. Завдяки цим побутовим варіантам ім'я *Ганна* набуває більшої теплоти, ніжності та дружності у сприйнятті співрозмовника, роблячи комунікацію природною, емоційно насиченою та близькою.

Старовинні автентичні імена Чернівецької області – це історично сформовані чоловічі та жіночі імена, які традиційно вживалися на території Буковини. Вони відображають місцеві культурні, мовні та релігійні традиції, зберігають давні народні форми іменування та часто мають характерні ласкаві або зменшувально-пестливі варіанти, які використовувалися в сім'ї, серед друзів і в громадах. Такі імена є частиною історичної та етнографічної спадщини регіону і допомагають відтворити традиційний спосіб життя та соціальні взаємини місцевого населення.

Таблиця 2.3

Старовинні автентичні імена Чернівецької області

Чоловічі імена	Ласкаві форми	Жіночі імена	Ласкаві форми
<i>Мирон</i>	<i>Мирко, Миронька</i>	<i>Парасковія</i>	<i>Параска, Парасочка</i>
<i>Остан</i>	<i>Останко, Станко</i>	<i>Устина</i>	<i>Устинка, Усточка</i>

<i>Федір</i>	<i>Федько, Федюшко</i>	<i>Євдокія</i>	<i>Євдокія, Дока</i>
<i>Лука</i>	<i>Лук'ян, Лукко</i>	<i>Домна</i>	<i>Домничка, Домка</i>
<i>Семен</i>	<i>Семко, Семенко</i>	<i>Меланія</i>	<i>Меланка, Меля</i>
<i>Панас</i>	<i>Панасик, Панко</i>	<i>Аксинія</i>	<i>Аксінка, Ася</i>
<i>Прохор</i>	<i>Прошка, Прохорко</i>	<i>Соломія</i>	<i>Соломійка, Солочка</i>
<i>Василь</i>	<i>Василько, Васюня</i>	<i>Агафія</i>	<i>Агафійка, Фія</i>
<i>Яким</i>	<i>Якимко, Якусь</i>	<i>Пульхерія</i>	<i>Пульхерка, Пулька</i>
<i>Гаврило</i>	<i>Гаврик, Гаврусь</i>	<i>Варвара</i>	<i>Варварка, Варя</i>

Джерело: сформовано автором

На території Чернівецької області, яка історично перебувала на перетині різних культур і етнічних груп, сформувалися унікальні традиції іменування, що зберігають давні звичаї та мовні особливості Буковини. Чоловічі імена, які вживалися протягом століть, відображають релігійні, історичні та соціальні впливи, а їхні ласкаві форми розкривають багатство людських взаємин та емоційні особливості місцевого населення. Одним із таких імен є *Мирон*, яке в традиційній культурі Буковини часто набирало ніжних форм *Мирко* та *Миронька*. Варіанти використовувалися в сімейному колі або серед друзів, демонструючи теплоту і близькість у стосунках. Ім'я *Мирон*, що має грецьке походження і означає «мир», символізувало не лише духовні цінності, а й певний соціальний статус у громадах, де воно поширювалося.

Іншим поширеним іменем був *Остан*, який у зменшувальних формах звучав як *Останко* або *Стапко*, це ім'я не лише набувало ласкавого забарвлення у повсякденному спілкуванні, але й зберігало історичну традицію українського іменування. Його носії завжди сприймалися як члени громади з певною індивідуальністю, а використання ласкавих форм у сім'ї або серед однолітків підкреслювало близькі соціальні зв'язки. Історично *Остан* асоціювався з образами сильних і відважних чоловіків, що також відображалось у народних легендах та усній творчості регіону.

Федір, ще одне давнє імення, мав форми *Федько* та *Федюшко*, які використовувалися для позначення особистої прив'язаності, ніжності і повсякденної теплоти у стосунках. Такий варіант демонстрував традиційну українську практику, коли навіть офіційні імена набували численних зменшувально-пестливих форм, що підкреслювало емоційний аспект

спілкування. *Лука*, відомий у народі як *Лук'ян* або *Лукко*, відзначався подібною варіативністю, де ласкаві форми ставали частиною щоденного життя і слугували маркером дружніх або сімейних зв'язків. Імена, подібні до *Луки*, носили релігійне значення і часто асоціювалися з духовними особистостями, що додавало їм поваги в місцевих громадах.

Семен, який у більш невимушеній або інтимній атмосфері набував форм *Семко* та *Семенко*, також демонстрував традиційне поєднання офіційного імені та його дружніх варіантів. Такі форми дозволяли відрізнати особисту комунікацію від публічної, створюючи власну систему соціальної взаємодії. *Панас*, який у побуті міг звучати як *Панасик* або *Панко*, був характерним для Буковини і часто зустрічався серед селян та містян. Його використання відображало соціальні та культурні практики, що передавалися з покоління в покоління, зберігаючи мовну та етнічну ідентичність регіону.

Ім'я *Прохор*, яке набувало форм *Прошка* або *Прохорко*, також демонструвало широкий спектр емоційних відтінків у спілкуванні. Ласкаві форми цього імені свідчили про глибоку прихильність у сімейних стосунках та дружніх зв'язках. *Василь*, з ласкавими варіантами *Василько* та *Васюня*, залишався одним із найпоширеніших імен у Чернівецькій області. Його давнє походження та зв'язок із релігійними святами надавало йому особливого значення, а варіанти в побутовому вживанні відображали багатство мовної традиції та емоційного спектру місцевого населення.

Імена *Яким* та *Гаврило*, які набували форм *Якимко*, *Якусь*, *Гаврик* та *Гаврусь*, демонструють схильність до утворення численних ласкавих форм, характерну для буковинського культурного середовища. Використання цих форм у щоденному житті допомагало зміцнювати соціальні зв'язки, підкреслювало особисту прихильність і водночас зберігало історичну традицію іменування. Чоловічі імена тісно пов'язані з релігійними святами, сімейними обрядами та народними звичаями, що дозволяє вивчати їх не лише як лінгвістичний феномен, а й як елемент культурної спадщини регіону.

Жіночі імена мали свої характерні особливості. *Парасковія*, яка часто звучала у формі *Параска* або *Парасочка*, відображала традиційну систему іменування жінок у Буковині. Ласкаві форми цих імен підкреслювали ніжність, прив'язаність і близькість, характерні для сімейних та дружніх стосунків. *Устина*, з формами *Устинка* та *Усточка*, демонструвала подібні риси, поєднуючи офіційне звучання з інтимним емоційним забарвленням [9, с.80-83]. *Євдокія*, *Домна*, *Меланія*, *Аксинія* та *Соломія* також мали свої ласкаві варіанти, які активно використовувалися в побуті, підкреслюючи емоційну насиченість спілкування та багатство культурної традиції.

Імена *Агафія* та *Пульхерія*, які набували форм *Агафійка*, *Фія*, *Пульхерка*, *Пулька*, демонструють глибоку історичну основу жіночих імен у регіоні. Вони походять від стародавніх християнських та слов'янських традицій і зберігають давні мовні форми. *Варвара* та її варіанти *Варварка* та *Варя* уособлюють поєднання релігійної символіки з народним побутом, де ласкаві форми слугували проявом любові, турботи та близькості між людьми.

Використання таких імен і їх ласкавих форм у Чернівецькій області свідчить про багатовікову культурну спадщину, у якій імена не лише виконували функцію індивідуальної ідентифікації, а й слугували засобом соціальної комунікації, маркером родинних, дружніх і суспільних відносин. Вони відображають як релігійні впливи, так і локальні мовні особливості, адже зменшувально-пестливі форми утворювалися за складними моделями словотвору, характерними саме для Буковини. В таких формах простежується емоційний світ місцевого населення, його ставлення до дітей, членів сім'ї та близьких друзів, а також тонке відчуття індивідуальної ідентичності.

Особливе значення мають взаємозв'язок чоловічих і жіночих імен із родинними та соціальними ролями. Наприклад, форма *Мирко* у сімейному колі відрізнялася від офіційного використання імені *Мирон* у громаді, що дозволяло зберігати баланс між публічним та приватним життям. Подібні закономірності простежуються і у випадку жіночих імен, де *Параска*, *Парасочка* або *Усточка*

відображають ніжність і турботу, а їх використання у сімейному та сусідському колі сприяло зміцненню соціальної згуртованості.

Важливим аспектом є й те, що старовинні імена Чернівецької області відзначаються певною унікальністю порівняно з іншими регіонами України. Вони зберігають елементи давньоукраїнської, румунської та молдовської культурної традиції, що пов'язано з історичним складом населення Буковини, її політичними та соціальними особливостями. Ласкаві форми імен не лише віддзеркалюють емоційну близькість, а й зберігають стародавні фонетичні, морфологічні та семантичні риси, характерні для місцевого мовного середовища.

Загалом чоловічі та жіночі імена, які використовувалися на території Чернівецької області, та їхні численні ласкаві форми демонструють багатство етнокультурної спадщини, витонченість народної мовної традиції і глибоке відчуття соціальної взаємозалежності [8, с.109-112]. Вони є важливим джерелом для дослідження локальної антропонімії, допомагають зрозуміти соціальні структури та емоційні прояви у житті місцевих громад, а також сприяють відтворенню історичної пам'яті і культурної ідентичності регіону. Імена несуть у собі як духовний, так і побутовий вимір, поєднуючи традиції стародавніх поколінь із живою практикою повсякденного спілкування, що зберігалася у селах і містечках Буковини протягом багатьох століть.

Таким чином, розмовно-побутові варіанти імен Сокирянського району Чернівецької області відіграють важливу роль у повсякденному спілкуванні, зберігаючи традиції місцевої культури та народної мовної практики. Вони відображають емоційне ставлення до людини, підкреслюють близькість і теплоту у стосунках між членами родини, друзями та сусідами, створюючи відчуття дружнього і сімейного середовища. Такі форми імен дозволяють проявляти ніжність, повагу або ж легку жартівливість, демонструючи багатство і гнучкість місцевої мови. Розмовно-побутові імена є невід'ємною частиною соціальної ідентичності жителів району, сприяють збереженню історичних традицій та передають культурну спадщину наступним поколінням. Вони не

лише полегшують комунікацію, а й зміцнюють зв'язки всередині громади, підтримуючи відчуття спільності та належності до рідного краю.

2.3 Мотиви вибору імен села Василівка Сокирянського району Чернівецької області

Мотиви вибору імен у населення України завжди були тісно пов'язані з історичними, культурними та релігійними традиціями, а також із сімейними звичаями та соціальними факторами. Особливо цікаво дослідити практику формування імен серед мешканців Сокирянського району Чернівецької області, де спостерігається поєднання давніх народних традицій із сучасними впливами. Вибір імен у цьому регіоні часто мотивується бажанням батьків передати певні моральні, духовні або культурні цінності своїм дітям. Історично в Україні значну роль відігравали релігійні фактори: багато імен обиралися на честь святих, згідно з церковним календарем, що гарантувало дитині покровительство і захист [28, с.117-121]. Поширеною практикою було надання імен предків, що слугувало способом збереження родинної пам'яті та продовження роду.

У Сокирянському районі до сьогодні збереглися численні приклади використання традиційних українських імен, які мають власні розмовно-побутові варіанти. Наприклад, імена *Микола*, *Петро*, *Ганна* чи *Марія* часто набувають ласкавих або скорочених форм — *Коля*, *Колька*, *Ганочка*, *Маруся*, що свідчить про глибоку інтимну прив'язку до імені в сімейному та близькому соціальному колі. Окрім релігійних і родинних мотивів, значною мірою впливає й естетичне сприйняття імені: звучання, милозвучність, ритміка, що робить його приємним для вживання в повсякденному житті.

Таблиця 2.4

Мотиви вибору імен села Василівка Сокирянського району Чернівецької області

Ім'я	Мотиви вибору	Пояснення та приклади використання
Микола	Родинний, релігійний	Часто обирається на честь святого Миколи Чудотворця. Ласкаві форми використовуються в сім'ї та серед друзів, підкреслюючи теплі стосунки та близькість.
Петро	Релігійний, культурний	Ім'я пов'язане з апостолом Петром, символізує силу та витримку. Використання коротких форм у повсякденному житті робить його більш інтимним та дружнім.
Ганна	Родинний, естетичний	Обирається як традиційне українське ім'я. Ласкаві форми підкреслюють ніжність та прив'язаність у сімейному колі.
Марія	Релігійний, естетичний	Ім'я популярне завдяки біблійній Мадонні, символізує доброту та материнство. Використовується в ласкавих формах серед рідних.
Олександр	Культурний, психологічний	Ім'я часто обирається за звучання та популярність. Ласкаві форми роблять його легким у щоденному вживанні, створюють дружню атмосферу.
Василь	Родинний, культурний	Традиційне українське ім'я, пов'язане з святим Василем. Використання зменшувально-ласкавих форм у сім'ї демонструє тепло та прихильність.
Іван	Релігійний, родинний	Ім'я з давніх часів в Україні, часто обирається на честь святого Івана. Ласкаві форми підкреслюють близькість і дружелюбність.
Ольга	Релігійний, естетичний	Ім'я походить від святої княгині Ольги, символізує мудрість і силу. Ласкаві форми широко вживаються в сімейному колі та серед друзів.
Софія	Культурний, естетичний	Обирається через милозвучність та значення "мудрість". Ласкаві форми підкреслюють ніжність та доброзичливість.
Дмитро	Релігійний, культурний	На честь святого Димитрія. Використання розмовних форм в побуті створює теплу, невимушену атмосферу спілкування.
Катерина	Релігійний, естетичний	Вибір імені часто пов'язаний зі святом великомучениці Катерини. Ласкаві форми застосовуються для підкреслення близьких стосунків.
Ірина	Естетичний, психологічний	Обирається за значенням і звучанням, символізує мир та гармонію. Ласкаві форми додають тепла у повсякденному спілкуванні.
Андрій	Релігійний, родинний	На честь апостола Андрія, що символізує мужність і відвагу. Використання зменшувально-ласкавих форм робить ім'я більш інтимним та дружнім.

Джерело: сформовано автором

Ім'я *Микола* має глибоке історичне та культурне коріння в українському середовищі, особливо серед мешканців Сокирянського району Чернівецької області, і його вибір часто визначається поєднанням родинних та релігійних мотивів. Традиційно це ім'я обирають на честь святого *Миколи* Чудотворця, який у християнській культурі вважається покровителем дітей, мандрівників і всіх, хто потребує захисту, що надає імені особливе духовне значення та символізує

благополуччя й добробут у сім'ї. Використання цього імені в родині не обмежується формальним звертанням: широко поширені ласкаві та розмовні форми, такі як *Коля*, *Колька* або *Миколка*, які дозволяють підкреслити теплі стосунки, ніжність та близькість між членами сім'ї та друзями, роблячи спілкування більш інтимним і емоційно забарвленим.

У повсякденному житті ці форми сприяють створенню дружньої та невимушеної атмосфери, а також дозволяють дитині відчувати себе частиною родини та громади, виховуючи в ній почуття приналежності й любові. Ім'я *Микола* у Сокирянському районі є прикладом того, як традиції поєднуються із сучасними соціальними практиками, адже навіть у нових поколіннях зберігається прагнення давати дітям імена, що не лише мають релігійне та родинне значення, а й милозвучні, гармонійні, зручні для повсякденного вживання [51, с.112-115]. Ім'я *Микола* виконує не лише функцію ідентифікації особи, а й слугує носієм родинних цінностей, духовності, тепла та культурної спадщини, що передаються з покоління в покоління, відображаючи водночас глибокі соціальні та моральні традиції місцевої громади.

Ім'я *Петро* має давнє історичне та культурне коріння в українському середовищі і зокрема серед мешканців Сокирянського району Чернівецької області його вибір визначається переважно релігійними та культурними мотивами. Воно пов'язане з апостолом *Петром*, який у християнській традиції вважається символом сили, стійкості та витримки, і саме ці риси прагнуть відобразити батьки, обираючи це ім'я для своєї дитини. Використання імені в повсякденному житті супроводжується численними короткими та ласкавими формами, такими як *Петрик* або *Петя*, що робить звертання більш інтимним, теплим і дружнім, сприяє створенню близької атмосфери в сім'ї та серед друзів.

Такі форми дозволяють дитині відчувати підтримку та любов, а також формують позитивне ставлення оточення, роблячи ім'я більш доступним і зручним для щоденного вживання. Вибір імені *Петро* відображає прагнення зберегти культурну та релігійну спадщину, передати цінності, пов'язані з моральною стійкістю та відповідальністю, що важливо для формування

особистості у ранньому віці. У сучасному контексті Сокирянського району це ім'я поєднує давні традиції з сучасними соціальними практиками, зберігаючи свою значущість у родині та громаді і демонструючи, як історичне та духовне значення імені гармонійно поєднується з його практичним використанням у повсякденному житті.

Ім'я *Ганна* має давнє українське походження і вважається одним із традиційних імен, які зберігають культурну та родинну спадщину серед мешканців Сокирянського району Чернівецької області. Його вибір часто мотивується прагненням батьків передати дитині не лише ім'я, а й певні моральні, духовні та естетичні цінності, пов'язані з красою, ніжністю, витонченістю та жіночністю. Ласкаві та розмовні форми, такі як *Ганнусик*, *Ганочка* або *Ганя*, широко вживаються в сімейному колі і серед близьких друзів, підкреслюючи теплі стосунки, прив'язаність і любов, що панують у родині, створюючи атмосферу захищеності та довіри, необхідну для гармонійного розвитку дитини [52, с.27-30]. Використання цих форм робить спілкування більш інтимним і доброзичливим, сприяє формуванню позитивного ставлення до імені та самоідентифікації дитини у соціумі.

Ім'я *Ганна* в сучасному контексті поєднує традиційні культурні та релігійні цінності з потребами повсякденного життя, адже воно милозвучне, легко вимовляється, гармонійно поєднується з українською мовною практикою і підходить для різних соціальних ситуацій. Вибір цього імені також відображає прагнення батьків зберегти родинні традиції та підтримати культурну спадщину, що передається з покоління в покоління, закладаючи в дитину відчуття належності до родини, громади та української культури в цілому. Ім'я *Ганна* не лише виконує функцію ідентифікації особи, а й стає важливим носієм духовних, емоційних і культурних цінностей, формуючи у дитини відчуття тепла, любові та культурної самосвідомості, що відіграє ключову роль у соціальному та психологічному розвитку особистості.

Ім'я *Марія* є одним із найпоширеніших та найшанованіших імен в українській культурі, зокрема серед мешканців Сокирянського району

Чернівецької області, і його вибір часто визначається поєднанням релігійних та естетичних мотивів. Воно здобуло популярність завдяки біблійній Мадонні та святій *Марії*, що наділяє ім'я особливим духовним змістом, символізуючи доброту, материнство, милосердя та душевну чистоту. Батьки, обираючи це ім'я для своєї дитини, прагнуть передати їй високі моральні та духовні цінності, а також закласти основу для формування гармонійної та доброзичливої особистості [57, с.56-63]. У повсякденному житті ім'я активно використовується в ласкавих та розмовних формах, таких як *Маруся* або *Марічка*, що дозволяє підкреслити теплі, близькі стосунки у сімейному колі та серед друзів, створює атмосферу ніжності, прихильності та захищеності, необхідну для емоційного розвитку дитини.

Ласкаві форми імені роблять його більш милозвучним і зручним для повсякденного вживання, сприяють формуванню дружніх і довірливих стосунків у громаді та забезпечують психологічний комфорт у соціальних взаємодіях. Ім'я *Марія* поєднує традиційні релігійні цінності з естетичною привабливістю, що робить його актуальним і в сучасному контексті, а також відображає прагнення батьків зберегти культурну спадщину та сімейні традиції. Воно виступає не лише засобом ідентифікації особи, а й носієм духовних, моральних та культурних цінностей, формуючи у дитини відчуття приналежності до родини, громади та української культурної традиції. Ім'я *Марія* стає важливим елементом соціального та психологічного розвитку, допомагає виховати доброту, відповідальність і духовну зрілість, а також підтримує зв'язок між поколіннями та культурну самосвідомість у місцевій спільноті.

Ім'я *Олександр* користується великою популярністю серед українців, зокрема серед мешканців Сокирянського району Чернівецької області, і його вибір часто зумовлений культурними та психологічними мотивами. Батьки обирають це ім'я не лише через його традиційність та історичне значення, а й через його милозвучність і приємне звучання, що робить його естетично привабливим для повсякденного вживання. Ласкаві та розмовні форми, такі як *Саша*, *Саня* або *Олекс*, широко використовуються в родині та серед друзів,

створюючи атмосферу близькості, тепла та дружності, що сприяє формуванню довірливих і емоційно теплих стосунків.

Таке використання імені робить його легким для сприйняття, допомагає дитині швидше інтегруватися в соціальне середовище і розвивати позитивну самооцінку. Вибір імені *Олександр* відображає прагнення батьків поєднати традиції з сучасними соціокультурними практиками, адже ім'я є популярним, але водночас не втрачає свого значення як символу сили, рішучості та інтелектуальної витримки. У повсякденному житті воно виконує не лише функцію ідентифікації особи, а й слугує важливим елементом психологічного комфорту, сприяє дружній атмосфері в сім'ї та серед однолітків, а також підтримує культурну спадщину, передаючи з покоління в покоління традиції, пов'язані з вибором імен у українському суспільстві [55, с. 142–148].

Ім'я *Василь* є одним із традиційних українських імен і користується значною популярністю серед мешканців Сокирянського району Чернівецької області, де його вибір визначається переважно родинними та культурними мотивами. Воно пов'язане зі святим *Василем*, що надає ім'ю духовного значення та символізує благородство, доброту, силу характеру і моральну стійкість. Батьки обирають це ім'я для своєї дитини з прагненням передати їй ці цінності та підтримати відчуття приналежності до української культурної традиції. У повсякденному житті широко використовуються зменшувально-ласкаві форми, такі як *Василько* або *Васильчик*, що дозволяє підкреслити тепло, ніжність і прихильність у сімейному колі, створюючи атмосферу близькості та взаєморозуміння.

Такі форми роблять ім'я більш милозвучним і зручним для повсякденного спілкування, сприяють формуванню дружніх та довірливих стосунків як у родині, так і серед друзів. Вибір імені *Василь* відображає прагнення батьків зберегти культурну та релігійну спадщину, поєднуючи традиційні цінності з потребами сучасного життя. У цьому сенсі ім'я виконує не лише функцію ідентифікації особи, а й стає носієм родинних, духовних та культурних цінностей, формуючи у дитини відчуття належності до родини, громади та

української національної традиції, а також підтримуючи розвиток емоційної теплоти та соціальної гармонії у повсякденному житті [18, с. 85–91].

Ім'я *Іван* є одним із найдавніших і найпоширеніших українських імен і з особливою пошаною вживається серед мешканців Сокирянського району Чернівецької області. Його вибір часто обумовлений релігійними та родинними мотивами, адже ім'я *Іван* традиційно пов'язують зі святим *Іваном*, що надає дитині духовного захисту та символізує моральну чистоту, доброту і чесність. Батьки, обираючи це ім'я, прагнуть передати своїй дитині традиційні цінності, пов'язані з вірою та сімейними звичаями, закладаючи основу для формування етичних та культурних орієнтирів. У повсякденному житті широко використовуються ласкаві та розмовні форми, такі як *Іванко* або *Ваня*, які дозволяють підкреслити теплі, дружні та близькі стосунки у сім'ї та серед друзів, роблячи спілкування більш інтимним та емоційно забарвленим.

Використання цих форм сприяє розвитку дружелюбності та відкритості дитини, допомагає їй легше інтегруватися у соціальне середовище та відчувати підтримку з боку родини і громади. Ім'я *Іван* поєднує в собі давні українські традиції, релігійне значення та психологічний комфорт для щоденного життя, відображаючи прагнення батьків зберегти культурну спадщину та передати її наступним поколінням. *Іван* виконує не лише функцію ідентифікації особи, а й стає важливим носієм родинних, духовних і соціальних цінностей, формуючи у дитини відчуття належності до родини, громади та української культурної традиції, а також підтримуючи гармонійний розвиток її особистості та соціальну взаємодію в оточенні.

Ім'я *Ольга* має давнє історичне та культурне походження і широко використовується серед українців, зокрема мешканців Сокирянського району Чернівецької області, де його вибір часто визначається релігійними та естетичними мотивами. Воно походить від імені святої княгині *Ольги*, яка увійшла в історію як символ мудрості, сили, рішучості та справедливості, що надає ім'ю особливого духовного і морального значення. Батьки, обираючи це ім'я для своєї дитини, прагнуть закласти в неї ці високі цінності, виховати

відчуття відповідальності та самоповаги, а також підтримати культурну спадщину та зв'язок із історичними традиціями українського народу [5, с.57-61]. У повсякденному житті широко використовуються ласкаві та розмовні форми, такі як *Олечка* або *Оля*, що дозволяє підкреслити теплі, ніжні та близькі стосунки у сім'ї, створюючи атмосферу любові, підтримки та взаєморозуміння.

Такі форми роблять ім'я більш милозвучним і зручним для повсякденного спілкування, сприяють розвитку дружніх і довірливих взаємин у сімейному та соціальному колі, допомагають дитині відчувати себе частиною родини та місцевої громади. Ім'я *Ольга* поєднує в собі релігійне та історичне значення з естетичною привабливістю, роблячи його актуальним і в сучасному контексті, а також відображає прагнення батьків зберегти культурні традиції, передати духовні цінності та підтримати формування позитивної соціальної та психологічної атмосфери навколо дитини. Ім'я *Ольга* не лише виконує функцію ідентифікації особи, а й стає носієм родинних, духовних та культурних цінностей, формує у дитини відчуття належності до родини, громади та української історико-культурної спадщини, а також сприяє розвитку її емоційної зрілості та соціальної гармонії.

Ім'я *Софія* користується великою популярністю серед українців, зокрема серед мешканців Сокирянського району Чернівецької області, і його вибір зазвичай визначається культурними та естетичними мотивами. Ім'я походить від грецького слова, що означає «мудрість», і саме це значення надає йому особливого сенсу, підкреслюючи прагнення батьків виховати у дитині розум, гармонію та духовну зрілість. Важливу роль відіграє милозвучність імені, яка робить його приємним для сприйняття та легким у повсякденному вживанні, а також сприяє формуванню позитивного ставлення до власного імені у дитини. У сімейному та дружньому колі широко використовуються ласкаві форми, такі як *Соня* або *Софійка*, що допомагають підкреслити ніжність, теплоту та доброзичливість у стосунках, створюючи атмосферу близькості та підтримки.

Використання цих форм сприяє розвитку емоційної відкритості та дружелюбності, допомагає дитині відчувати себе частиною родини та громади,

формує почуття захищеності та впевненості у собі [29, с.88-91]. Ім'я *Софія* поєднує в собі культурну традицію, естетичну привабливість та символічне значення, що робить його актуальним і в сучасному контексті, а також відображає прагнення батьків передати дитині високі моральні цінності, підтримати культурну спадщину та формувати гармонійний розвиток особистості. Ім'я *Софія* виконує не лише функцію ідентифікації особи, а й стає носієм духовних, естетичних і соціальних цінностей, сприяючи формуванню доброзичливості, мудрості та гармонії у житті дитини та зміцненню культурних традицій місцевої громади.

Ім'я *Дмитро* має давнє історичне та релігійне коріння і користується значною популярністю серед українців, зокрема мешканців Сокирянського району Чернівецької області, де його вибір визначається поєднанням релігійних і культурних мотивів. Воно обирається на честь святого *Димитрія*, що надає імені духовного значення та символізує силу, відвагу і моральну стійкість, а також прагнення батьків виховати в дитині ці якості. У повсякденному житті ім'я активно використовується в розмовних та ласкавих формах, таких як *Діма* або *Дмитрик*, що дозволяє створювати теплу, невимушену і дружню атмосферу спілкування в родині та серед друзів, підкреслює близькі стосунки та емоційну прив'язаність.

Такі форми роблять ім'я більш милозвучним і зручним для повсякденного вживання, сприяють формуванню позитивних емоційних зв'язків та дружніх взаємин, допомагають дитині відчувати себе частиною сім'ї та громади і формують почуття приналежності [13, с.54-59]. Ім'я *Дмитро* поєднує в собі релігійну традицію та культурні цінності з психологічним комфортом для щоденного життя, відображає прагнення батьків зберегти історичну та духовну спадщину, передати культурні і моральні орієнтири наступним поколінням і сприяти гармонійному розвитку особистості. Ім'я *Дмитро* виконує не лише функцію ідентифікації особи, а й слугує носієм духовних, культурних і соціальних цінностей, створює теплу емоційну атмосферу та підтримує традиції української родини і місцевої громади.

Ім'я *Катерина* має глибоке історичне та релігійне походження і користується великою популярністю серед українців, зокрема мешканців Сокирянського району Чернівецької області. Вибір цього імені часто пов'язаний зі святом великомучениці *Катерини*, яка в християнській традиції символізує мудрість, духовну силу, моральну чистоту та відвагу, що надає ім'ю особливого духовного та морального значення. Батьки, обираючи ім'я *Катерина* для своєї дитини, прагнуть передати їй високі цінності, закласти основу для формування характеру, доброти, етичної свідомості та поваги до традицій. У повсякденному житті широко застосовуються ласкаві та розмовні форми, такі як *Катруся* або *Катя*, що дозволяє підкреслити близькі, теплі і ніжні стосунки в сімейному колі, створює атмосферу підтримки, любові та взаєморозуміння, необхідну для емоційного розвитку дитини.

Використання цих форм робить ім'я більш милозвучним і зручним у щоденному спілкуванні, сприяє розвитку дружніх взаємин та почуття приналежності до родини і громади. Ім'я *Катерина* поєднує релігійну традицію з естетичною привабливістю, що робить його актуальним і в сучасному житті, відображає прагнення батьків зберегти культурну спадщину, передати духовні цінності та підтримати гармонійний розвиток особистості. Ім'я *Катерина* виконує не лише функцію ідентифікації особи, а й стає носієм духовних, культурних і емоційних цінностей, формує відчуття тепла, близькості та належності до родини і української традиції, сприяючи розвитку соціальної та психологічної гармонії у житті дитини.

Ім'я *Ірина* має давнє естетичне та символічне значення і користується популярністю серед українців, зокрема мешканців Сокирянського району Чернівецької області. Його вибір часто визначається привабливістю звучання та значенням, оскільки ім'я символізує мир, спокій і гармонію, що відображає прагнення батьків виховати у дитині врівноважену, доброзичливу та духовно гармонійну особистість. Важливу роль у повсякденному житті відіграють ласкаві та розмовні форми, такі як *Ірочка* або *Іруся*, які дозволяють підкреслити теплі,

ніжні й дружні стосунки в сім'ї та серед близьких друзів, створюючи атмосферу любові, підтримки та емоційної безпеки.

Використання таких форм робить ім'я більш милозвучним і зручним для щоденного спілкування, сприяє розвитку емоційної відкритості та доброзичливості у стосунках дитини з оточенням і формує відчуття належності до родини та громади [47, с.61-65]. Ім'я *Ірина* поєднує естетичну привабливість із психологічним комфортом, що робить його актуальним і в сучасному контексті, а також відображає прагнення батьків зберегти культурні традиції та передати дитині моральні й духовні цінності. Ім'я *Ірина* виконує не лише функцію ідентифікації особи, а й стає носієм духовних, психологічних та соціальних цінностей, сприяє формуванню гармонійної особистості, розвитку доброзичливості та внутрішнього спокою, а також підтримує культурну спадщину української родини та громади.

Ім'я *Андрій* має давнє релігійне та культурне походження і користується широкою популярністю серед українців, зокрема мешканців Сокирянського району Чернівецької області, де його вибір часто визначається релігійними та родинними мотивами. Воно обирається на честь апостола *Андрія*, який у християнській традиції символізує мужність, відвагу, силу характеру та моральну стійкість, що надає дитині духовного захисту та сприяє вихованню цінностей честі, сміливості та відповідальності. У повсякденному житті ім'я широко використовується у зменшувально-ласкавих та розмовних формах, таких як *Андрійко* або *Андрюшка*, що робить звертання більш інтимним, теплим і дружнім, підкреслює близькі сімейні стосунки та створює атмосферу підтримки і довіри.

Використання цих форм сприяє розвитку емоційної прив'язаності дитини до родини та друзів, допомагає їй легше інтегруватися у соціальне середовище, формує почуття приналежності та безпеки, а також підтримує розвиток дружелюбності та комунікативних навичок [41, с.73-77]. Ім'я *Андрій* поєднує релігійну традицію та родинні цінності з психологічним комфортом і естетичною привабливістю, що робить його актуальним і в сучасному житті, водночас

відображаючи прагнення батьків зберегти культурну спадщину та передати її наступним поколінням. Ім'я *Андрій* виконує не лише функцію ідентифікації особи, а й слугує носієм духовних, родинних та соціальних цінностей, формує у дитини відчуття мужності, відваги та близькості до родини, а також підтримує культурні традиції української громади.

Таким чином, вибір імен серед українців, зокрема мешканців Сокирянського району Чернівецької області, відображає релігійні, родинні та культурні традиції. Імена обирають на честь святих, щоб символізувати духовний захист і моральні цінності, а також на честь предків для збереження пам'яті про родину та громаду. Важливу роль відіграє милозвучність і естетична привабливість імен, що робить їх зручними для повсякденного спілкування. Ласкаві та розмовні форми підкреслюють близькі та теплі стосунки, сприяють емоційній прив'язаності і дружній атмосфері. Мотиви вибору імен поєднують релігійні, родинні та культурні аспекти, підтримують національну спадщину, формують культурну ідентичність та соціальну гармонію, передаючи традиції від покоління до покоління.

2.4 Мовно-стилістичне навантаження особових імен досліджуваного регіону

Мовно-стилістичне навантаження особових імен мешканців Сокирянського району Чернівецької області відображає багатство української культурної та соціальної традиції, поєднуючи історичні, релігійні та естетичні аспекти. Кожне ім'я несе у собі певний зміст, що визначається його походженням, звучанням і асоціативним рядом, формуючи певне сприйняття особи в соціумі та родинному колі. Розмовні, ласкаві та зменшувальні форми імен виконують важливу комунікативну функцію, роблячи звертання більш емоційно забарвленим, теплим та інтимним. Вони не лише полегшують повсякденне спілкування, а й підкреслюють близькість, дружелюбність та прихильність у родині та серед друзів, створюючи атмосферу підтримки та

взаєморозуміння. Стилiстичне навантаження iмен включає також соціальні й культурні маркери, адже певні iмена асоціюються з традиційними цінностями, релігійними символами або історичними постатями, що впливає на формування позитивної репутації особи та її соціальної iдентичності [37, с.45-48].

Таблиця 2.5

**Мовно-стилiстичне навантаження особових iмен мешканців
Сокирянського району Чернівецької області**

Категорія навантаження	Характеристика	Функції у спілкуванні	Соціокультурне значення
Релігійне	Імена пов'язані з релігійними постатями, святами або духовними традиціями	Створюють духовну і моральну асоціацію, забезпечують символічний захист та благословення	Відоображають релігійну свідомість громади, зберігають духовну спадщину
Родинне	Імена, що передаються від покоління до покоління	Формують відчуття приналежності до родини, підкреслюють родинні зв'язки	Сприяють збереженню родинних традицій, підкреслюють значущість сім'ї
Культурне	Імена, що відображають історичні, національні або естетичні аспекти	Підкреслюють культурну приналежність, створюють образ поваги до традицій	Відоображають національну ідентичність, передають культурні цінності
Естетичне	Імена, що вирізняються милозвучністю та ритмічністю	Роблять звертання приємним для слуху, сприяють легкому запам'ятовуванню	Стимулюють позитивні емоційні реакції, формують естетичний смак

Продовження табл. 2.5

Ласкаво-розмовне	Здрiбноло пестливі форми	Підкреслюють теплоту, дружелюбність і близькість у спілкуванні	Сприяють формуванню емоційної прив'язаності, підтримують психологічний комфорт
Психологічне	Імена, що впливають на самовідчуття та сприйняття особи	Формують позитивну самооцінку, соціальну довіру та комфорт	Відоображають психологічні орієнтири родини та громади, впливають на соціальну інтеграцію

Соціальне	Імена, що відображають статус, належність або репутаційні особливості	Сприяють сприйняттю особи у колективі, формують соціальні взаємини	Підкреслюють роль соціальних норм та культурних стандартів у спільноті
-----------	---	--	--

Джерело: сформовано автором

Релігійне навантаження особових імен у мешканців Сокирянського району Чернівецької області відіграє важливу роль у формуванні культурної та духовної ідентичності людини. Імена, пов'язані з релігійними постатями, святами або духовними традиціями, несуть у собі символічне значення, формуючи у дитини певну моральну та духовну орієнтацію. Вибір таких імен створює асоціацію з духовними цінностями, благородством, добротою та чесністю, а також забезпечує символічний захист і благословення, що підкреслює важливість віри та духовної підтримки у житті родини.

Релігійні імена відображають релігійну свідомість громади, демонструють повагу до традицій і свят, сприяють збереженню духовної спадщини та підтримують тісний зв'язок між поколіннями. Таке мовно-стилістичне та символічне навантаження імен не лише виконує функцію ідентифікації особи, а й служить засобом передачі культурних і моральних цінностей, формує почуття приналежності до релігійної та національної спільноти, підтримує емоційну стабільність і соціальну гармонію у повсякденному житті [27, с.98-101]. У цьому сенсі релігійні імена стають важливим елементом духовного виховання, соціальної інтеграції та культурної самосвідомості мешканців району.

Родинне навантаження особових імен серед мешканців Сокирянського району Чернівецької області має важливе значення для збереження культурної та сімейної спадщини. Імена, що передаються від покоління до покоління, виступають символом єдності родини, формуючи у дитини відчуття приналежності до сімейної громади та історії своїх предків. Вибір таких імен підкреслює важливість родинних зв'язків, зміцнює емоційні стосунки між членами родини та сприяє вихованню поваги до старших поколінь. Родинні імена забезпечують не лише особистісну ідентифікацію, а й підтримують передачу традицій, цінностей та життєвих орієнтирів від батьків до дітей,

формуючи культурну спадщину, яка зберігається протягом багатьох поколінь. Вони відображають значущість сім'ї у соціальному та духовному житті громади, сприяють розвитку почуття відповідальності, солідарності та взаємоповаги серед родичів, а також підтримують стабільність та гармонію у сімейних відносинах. Родинне навантаження імен є важливим чинником формування особистості, збереження культурних традицій і зміцнення родинної та соціальної ідентичності в місцевій спільноті.

Імена, що відображають історичні, національні або естетичні аспекти, виконують важливу роль у формуванні культурної та соціальної ідентичності людини, підкреслюючи її приналежність до певної етнічної та культурної спільноти. Вибір таких імен створює образ поваги до традицій, виховує у дітей почуття належності до історичних і культурних цінностей, а також формує позитивне ставлення до рідної мови та культурного надбання. Культурні імена відображають національну ідентичність, передають духовні та моральні цінності, пов'язані з історією та культурою України, і сприяють збереженню колективної пам'яті та самобутності місцевої громади [36, с.120-123]. Вони виконують не лише функцію ідентифікації особи, а й слугують засобом комунікації культурних норм та естетичних орієнтирів, формують у дитини відчуття гордості за власну національну спадщину, підтримують культурні традиції та сприяють гармонійному розвитку особистості. Культурне навантаження імен є важливим чинником передачі культурних цінностей, формування національної свідомості та зміцнення соціальної та культурної ідентичності в межах громади.

Естетичне навантаження особових імен серед мешканців Сокирянського району Чернівецької області відіграє важливу роль у формуванні культурного та психологічного сприйняття особи. Імена, що вирізняються милозвучністю та ритмічністю, роблять звертання приємним для слуху, сприяють легкому запам'ятовуванню та підвищують комфорт у повсякденному спілкуванні. Їх використання створює позитивне емоційне забарвлення, стимулює дружню та теплу атмосферу у родині та серед друзів, формуючи відчуття близькості та

взаємної симпатії. Естетично привабливі імена також впливають на розвиток естетичного смаку дитини, виховують почуття гармонії та краси, сприяють формуванню позитивного сприйняття себе та оточення. милозвучність імен відображає увагу батьків до культурних і естетичних норм, підкреслює значення естетики у мовному спілкуванні та підтримує загальний рівень культурної освіти громади [43, с.210-213]. Естетичне навантаження імен не лише полегшує комунікацію і забезпечує психологічний комфорт, а й слугує засобом виховання естетичних цінностей, сприяє розвитку позитивних емоційних реакцій і зміцнює культурну ідентичність у місцевій спільноті.

Ласкаво-розмовне навантаження особових імен серед мешканців села Василівки Сокирянського району Чернівецької області має велике значення для формування емоційного клімату у родині та соціальному оточенні. Зменшувально-ласкаві форми імен, такі як пестливі або короткі варіанти, підкреслюють теплоту, дружелюбність і близькість у спілкуванні, роблячи звертання більш інтимним і милозвучним. Використання таких форм сприяє створенню атмосфери довіри та взаєморозуміння між членами родини, друзями та сусідами, підсилює емоційну прив'язаність і відчуття підтримки. Вони полегшують комунікацію, допомагають дитині швидше інтегруватися в соціальне середовище та формують почуття приналежності до сімейної та місцевої громади.

Ласкаво-розмовні форми імен також підтримують психологічний комфорт, створюючи відчуття безпеки, уваги та любові з боку близьких людей, що позитивно впливає на емоційний розвиток дитини. Вони виконують не лише функцію зручного звертання, а й стають важливим елементом соціальної та емоційної взаємодії, формуючи у мешканців району стійкі емоційні зв'язки, дружелюбність і почуття гармонії у повсякденному житті, а також підтримуючи культурні та родинні традиції у спілкуванні.

Психологічне навантаження особових імен серед мешканців села Василівка Сокирянського району Чернівецької області відіграє важливу роль у формуванні особистісного та соціального самовідчуття людини. Імена, що

впливають на сприйняття особи та її внутрішній стан, здатні формувати позитивну самооцінку, підвищувати соціальну довіру та створювати комфорт у взаємодії з оточенням. Вибір таких імен відображає психологічні орієнтири родини та громади, демонструє прагнення батьків підтримати розвиток емоційної стійкості, впевненості та самоповаги у дитини, а також сприяє формуванню її соціальної адаптації та інтеграції у спільноту [19, с.34-40].

Психологічний аспект імен також проявляється у впливі на взаєностосунки, оскільки милозвучність, приємність звучання та символічне значення імені здатні стимулювати позитивні емоції у спілкуванні, формуючи дружню і підтримуючу атмосферу. Психологічне навантаження імен не обмежується лише індивідуальним сприйняттям, а виступає важливим чинником соціальної інтеграції, емоційного розвитку та формування гармонійних міжособистісних стосунків, підтримуючи як внутрішній стан дитини, так і загальну соціальну атмосферу родини та місцевої громади.

Соціальне навантаження особових імен серед мешканців села Василівка Сокирянського району Чернівецької області відіграє важливу роль у формуванні соціальної ідентичності та взаємодії в колективі. Імена, що відображають статус, належність або певні репутаційні особливості, сприяють правильному сприйняттю особи оточенням, допомагають формувати соціальні зв'язки та взаємини, створюють основу для інтеграції у родинне, суспільне та професійне середовище. Вибір імені з урахуванням соціальних аспектів підкреслює важливість дотримання соціальних норм, традицій і культурних стандартів у спільноті, відображає очікування родини та громади щодо поведінки та ролі дитини у суспільстві.

Соціальні імена виконують не лише комунікативну функцію, вони стають інструментом формування репутації, підкреслюють приналежність до певної соціальної групи та підтримують взаємоповагу серед членів громади. Використання таких імен допомагає дитині засвоювати соціальні правила поведінки, розвивати навички взаємодії, будувати дружні та довірливі стосунки і формує відчуття відповідальності за власні вчинки [48, с.102-104]. Соціальне

навантаження імен є важливим чинником соціальної інтеграції, виховання культурних та етичних цінностей і підтримки гармонії у повсякденному житті родини та місцевої громади, відображаючи баланс між особистісними, родинними та суспільними орієнтирами.

Таким чином, мовно-стилістичне навантаження особових імен мешканців села Василівка Сокирянського району Чернівецької області має важливе значення для формування культурної, соціальної та психологічної ідентичності людини. Імена несуть у собі релігійні, родинні, культурні та естетичні аспекти, створюють асоціації з моральними цінностями, історичними та національними традиціями, а також впливають на сприйняття особи оточенням. Використання ласкавих, розмовних і зменшувально-ласкавих форм імен підкреслює теплоту, дружелюбність і близькість у спілкуванні, сприяє емоційній прив'язаності, підтримує психологічний комфорт та полегшує інтеграцію дитини у родину і громаду. Мовно-стилістичне навантаження імен також формує позитивне емоційне забарвлення звертань, розвиває естетичний смак та підтримує культурні традиції, зберігаючи духовну і соціальну спадщину району.

Висновки до 2 розділу

Офіційний антропонімікон села Василівка та інших населених пунктів Сокирянського району Чернівецької області має велике значення для вивчення соціокультурних, історичних та мовних особливостей регіону. Антропонімікон, тобто сукупність офіційно зареєстрованих особових імен та прізвищ мешканців, є важливим джерелом інформації про демографічні процеси, родинні традиції, релігійні та культурні впливи, які формувалися протягом століть. Аналіз офіційних записів дозволяє простежити закономірності вибору імен, вплив релігійних свят, традиційних родинних практик, а також популярність певних культурних та історичних постатей, що визначає специфіку ідентичності місцевого населення.

У ході дослідження виявлено значну варіативність побутових імен у селі Василівка. Більшість повних імен мають не менше трьох-чотирьох поширених неофіційних варіантів. Спостерігається тісна залежність між формою імені та ситуацією, соціальними ролями, етнічним контекстом. Побутова антропонімія слугує не лише засобом спілкування, але й засобом ідентифікації в локальній спільноті, демонструючи культурну спадкоємність та мовну самобутність. Дослідження підтверджує багатство й варіативність побутових імен у селі Василівка. Розмовні форми виконують не лише номінативну, а й соціальну, емоційну функцію. Вони є відображенням не лише мовної системи, а й ментальності громади, історичних і культурних впливів. Подібні дослідження важливі для збереження мовної спадщини та кращого розуміння механізмів функціонування імен у розмовному дискурсі.

Антропонімікон відображає не лише мовно-стилістичні характеристики імен, а й соціальні, психологічні та культурні орієнтири громади, демонструючи зв'язок між мовними формами та соціальним середовищем. Використання офіційних даних дозволяє відстежувати трансформації імен у часі, вплив сучасних тенденцій та міграційних процесів, а також встановлювати взаємозв'язок між локальними традиціями і загальноукраїнськими культурними

нормами. Особливе значення мають зменшувально-ласкаві форми, що, хоча й рідко фіксуються в офіційних документах, активно використовуються в побутовому спілкуванні, підкреслюючи родинну близькість та теплоту у стосунках.

Офіційний антропонімікон є важливим інструментом для збереження культурної спадщини, забезпечує наукову базу для аналізу демографічних та соціальних процесів і сприяє підтриманню традицій і звичаїв, що передаються від покоління до покоління. Він слугує засобом відображення мовних, релігійних і родинних цінностей, дозволяє відстежувати вплив історичних подій на локальні культурні практики та сприяє збереженню автентичності місцевої спільноти.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Особове ім'я людини є однією з найважливіших антропонімічних категорій, яка виконує численні функції у суспільному, культурному та психологічному житті людини. На матеріалі населених пунктів Чернівецької області можна простежити, що особові імена не обмежуються лише засобом ідентифікації особи, а виступають носіями історико-культурних, соціальних та психологічних значень. Вони відображають традиції, релігійні переконання, родинні цінності та соціальні орієнтири, що формувалися протягом багатьох поколінь, і є невід'ємною частиною мовного та етнокультурного середовища регіону.

Теоретично особове ім'я розглядається як антропонімічна категорія, що має багаторівневу структуру та різнопланові функції. Воно поєднує номінативну функцію, тобто позначення конкретної особи у суспільстві, з комунікативною, яка забезпечує ефективну взаємодію між людьми, а також з символічною та психологічною функцією, що формує уявлення про особистість, її соціальну роль, моральні та етичні якості. Особові імена у Чернівецькій області часто вибираються з урахуванням релігійних мотивів, що пов'язано з відзначенням святих, свят та християнських традицій, які відіграють важливу роль у формуванні морального та духовного середовища громади. Такий вибір імен підкреслює прагнення батьків передати дитині певні цінності, закласти основу для розвитку чесності, доброти, відваги та моральної стійкості.

Родинні мотиви у виборі імен також мають значну вагу. Часто імена передаються від покоління до покоління, що забезпечує збереження родинної пам'яті, традицій та культурної спадщини. Формує у дитини відчуття приналежності до родини, зміцнює емоційні зв'язки та сприяє соціальній інтеграції в межах місцевої громади. Збереження родинних імен підтримує стабільність соціальної структури та є способом передачі культурних і моральних норм, що визначають поведінку та соціальну взаємодію членів громади. Водночас культурні та естетичні аспекти особових імен забезпечують

милозвучність, ритмічність та естетичну привабливість, що робить звертання приємним для слуху та сприяє формуванню позитивного ставлення до особи. Естетично привабливі імена стимулюють позитивні емоційні реакції, виховують естетичний смак і підтримують гармонійний розвиток комунікативних навичок, що є важливим у соціальному та психологічному аспекті взаємодії у родині і громаді.

Особливу роль у повсякденному спілкуванні відіграють ласкаво-розмовні та зменшувально-ласкаві форми імен. Вони підкреслюють теплоту, близькість і дружелюбність у взаємодії між членами родини та друзями, формують атмосферу емоційної підтримки та довіри, а також сприяють психологічному комфорту і розвитку соціальної прив'язаності. Такі форми дозволяють дитині легше інтегруватися в соціальне середовище, формують почуття належності до громади та родини, підтримують традиційні комунікативні та емоційні зв'язки, що передаються з покоління в покоління. Психологічне навантаження імен виявляється у їхньому впливі на самовідчуття та сприйняття особи оточенням. Милозвучність, символічне значення та культурні асоціації, пов'язані з іменем, формують позитивну самооцінку, соціальну довіру та комфорт у взаємодії з оточенням, що є важливим для психологічного розвитку дитини та підтримки її соціальної адаптації.

Соціальний аспект імен також є значущим для формування взаємостосунків у колективі та громаді. Імена відображають статус, належність до певної соціальної групи або репутаційні особливості, сприяючи сприйняттю особи оточенням та створюючи основу для взаємодії у соціальному середовищі. Вони підкреслюють роль соціальних норм та культурних стандартів у спільноті, формують відчуття відповідальності, підтримують взаємоповагу і солідарність серед членів громади. Особове ім'я виступає не лише як засіб ідентифікації, а й як потужний інструмент соціальної інтеграції, виховання культурних, моральних і психологічних цінностей та підтримки гармонії у повсякденному житті.

Теоретико-методичний аспект дослідження особового імені в межах населених пунктів Чернівецької області дозволяє систематизувати знання про

мовно-стилістичні, соціальні, релігійні та психологічні функції імен, визначити закономірності їх формування та трансформації, а також розробити методики аналізу антропонімічного матеріалу для подальших етнолінгвістичних, соціолінгвістичних та культурологічних досліджень. Системний підхід до вивчення особових імен забезпечує комплексне розуміння їх значення, впливу на соціальну поведінку та культурну ідентичність, а також дозволяє встановлювати взаємозв'язок між локальними традиціями та загальнонаціональними тенденціями у сфері антропоніміки. Дослідження особових імен у цьому контексті стає важливим інструментом збереження культурної спадщини, підтримки родинних традицій, розвитку психологічного комфорту та соціальної гармонії, а також формування цілісного уявлення про роль імені як антропонімічної категорії у житті людини та громади.

Таким чином, особове ім'я людини на матеріалі населених пунктів Чернівецької області є багатофункціональною антропонімічною категорією, що поєднує номінативну, комунікативну, символічну, психологічну та соціальну функції. Воно відображає культурну, історичну та релігійну спадщину, підтримує родинні та соціальні традиції, формує позитивне емоційне сприйняття, сприяє розвитку естетичного смаку та забезпечує інтеграцію у соціальне середовище. Теоретико-методичний підхід до вивчення особових імен дозволяє систематизувати знання про їх функціонування та значення, виявляти закономірності формування і трансформації, а також розробляти ефективні методики дослідження антропонімічного матеріалу. У результаті особове ім'я стає не лише засобом ідентифікації людини, а й потужним інструментом передачі культурних, соціальних та психологічних цінностей, що визначають гармонійний розвиток особистості та підтримку цілісної культурної ідентичності громади.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ажнюк Л.В. Лінгвістична експертиза: типологія і основні завдання. 2024. С. 39-42. URL: <https://elar.navs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f636ad10-2377-4b12-aaee-76059066bf64/content> (дата звернення: 02.05.2025).
2. Ажнюк Л.В. Типологія об'єктів лінгвістичної експертизи і методика їх дослідження. *Мовознавство*. 2016. № 3. С. 3–18. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/184112> (дата звернення: 02.05.2025).
3. Афадеєва Я. М. Сучасні прізвища мешканців Новоушицького району Хмельницької області з відапелятивними іменами чи прізвиськами в основі. Актуальні проблеми філології та перекладознавства : збірник наукових праць. Вип. 12. Хмельницький : ФОП : Бідюк Є. І., 2017. С. 12–14. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=apftp_2017_12_5
4. Белей Л. Природа особових імен та їх відтворення засобами чужої мови. *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства*. 2016. Вип. 21. С. 198–202. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=spml_2016_21_42
5. Белей О. Український антропонімікон після 2014 року: особове ім'я, прізвисько, військове найменування. *Studia Linguistica*. 2019. Вип. 13. С. 55–64. URL: <https://journals.lnu.edu.ua/studia-linguistica/article/view/9723>
6. Беліцька Є. Використання кваліа-структур для семантичного опису пропріальних одиниць мови. *Записки з ономастики*. 2017. Вип. 20. С. 17–29. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=spml_2017_20_17-29

[F=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=zzo_2017_20_4](#)

7. Беркешук І. С. Демінутиви та аугментативи – виразники українського менталітету. Філологічні студії. *Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету*. 2016. Вип.14. С. 20-26 URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=PhSt_2016_14_5

8. Боева Е. Оними світового культурного кола у поетичних творах М. Зерова. *Записки з українського мовознавства*. 2017. Вип. 24. С. 108–116. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=zukm_2017_24%281%29_16

9. Браїлко Ю. Генеза української літературної топономастики. *Філологічні науки*. 2018. № 29. С. 80–83 URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/12444/1/Braailko.pdf>

10. Брус М. П. Найменування жінок по батькові в історії української мови. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія Філологія. Ужгород, 2021. Вип. 1(45). С. 86-92. URL: <http://visnyk-philology.uzhnu.edu.ua/article/view/244955>

11. Вегеш А. Роль літературно-художніх антропонімів у формуванні свідомості українців (на матеріалі збірки оповідань «Після 24-го» Владислава Івченка). *Освітній процес в умовах війни та у повоєнний період: виклики, правила, перспективи*: матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 4 березня – 14 квітня 2024 року. Львів–Торунь: Liha-Pres, 2024. С. 68–71. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/62052> (дата звернення: 02.05.2025).

12. Вербич С. О. Українська академічна ономастика : минуле, сьогодення, майбутнє. *Українська мова*. 2018. № 3. С. 28–39. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Ukrm_2018_3_4
13. Вербовецька О. Індивідуальні прізвиська, мотивовані особовим ім'ям. *Наукові записки ТНПУ*. Серія: Мовознавство. 2016. Вип. 1. С. 54–59. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/8734>
14. Вільчинська Т. В. Антропоніми як маркер ідіостилу письменника в публіцистичних текстах. *Лінгвістичні студії*. 2020. Вип. 40(1). С. 122–129. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=lingst_2020_40%281%29_12
15. Власенко Н. Д. Антропоніми як складова одиниця української мови. *Перспективи стабільного економічного розвитку та соціальних комунікацій в умовах сучасних викликів: вітчизняні реалії та світовий досвід: І Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю*. Кам'янське. 2024. С. 507-509. URL: <https://www.dstu.in.ua/wp-content/uploads/2024/05/zbirnyk.pdf#page=507> (дата звернення: 02.05.2025).
16. Ворон А. А., Солопенко В. А. Українська мова (профільний рівень). Підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2018. 273 с. URL: <https://lib.imzo.gov.ua/wa-data/public/site/books2/pidruchnyky-10-klas-2018/01-ukrainska-mova-10-klas/ukr-mova-10kl-voron-osvita.pdf> (дата звернення: 02.05.2025).
17. Ворон А. А., Солопенко В. А. Українська мова (профільний рівень). Підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2019. 273 с. URL: <https://lib.imzo.gov.ua/wa->

<data/public/site/books2/pidruchnyky-11-klas-2019/01-ukrainska-mova-11-klas/voron-ukr-mova-11-ukr.pdf> (дата звернення: 02.05.2025).

18. Гладченко І. Особливості перекладу антропонімів як особових імен. *Наукові записки КНЛУ*. Серія: Філологія. 2019. № 1. С. 85–91. URL:

<http://ir.knlu.edu.ua/handle/123456789/1921>

19. Гонца І. Методологічні аспекти вивчення особових імен у сучасній українській ономастиці. *Лінгвістичні студії*. 2018. Вип. 35. С. 34–40. URL:

<http://lingstud.kubg.edu.ua/handle/123456789/4567>

20. Дворянкін В. О. Оцінні антропономіації в українському художньому мовленні початку XXI століття. *Вчені записки*. Серія: Філологія. 2020. Вип. 4, ч. 1. С. 49–53 URL:

https://repository.mu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2682/1/otsinni_antroponominatsii.pdf

21. Дмитрасевич Н. І. Емоційність художніх онімів та способи її актуалізації. *Перспективи розвитку науки, освіти і технологій в контексті євроінтеграції*. 2022. № 15. <https://surl.li/pmopcd> (дата звернення: 02.05.2025).

22. Дорда С.В. Лінгвокультурологія як самостійний напрям лінгвістичних досліджень. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Л. Українки. Серія Філологічні науки*. Мовознавство. № 3 (352). Луцьк, 2017. С. 411–417. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/55820/3/Dorda_Lingvokulturologiia.pdf (дата звернення: 02.05.2025).

23. Доценко О.Л. Лінгвістична експертологія в системі підготовки студентів-філологів. *Українська мова в юриспруденції*. 2018. С. 154–157. URL: <https://elar.navs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/4fd65af4-e22d-474c-8565-efccc7f95b13/content> (дата звернення: 02.05.2025).

24. Загнітко А.П., Богданова І.В. Лінгвокультурологія: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. 3-є вид., перероб. і доп. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2017. 287 с. URL: <https://surl.li/pxalsa> (дата звернення: 02.05.2025).

25. Колесник Н.С. Онімний простір українського пісенного фольклору: семантичний, структурний та функціональний аспекти: дис. ... доктора філологічних наук : 10.02.01 «Українська мова» Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Чернівці, 2017. 441 с. URL: <https://uacademic.info/ua/document/0518U000543> (дата звернення: 02.05.2025).
26. Крупеньова Т. І., Сіренко А. О. Оказіональні антропоніми у творах Василя Кожелянка. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія : Філологія. 2016. Вип. 23(1). С. 27–29. URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Nvmgu_filol_2016_23\(1\)_10](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Nvmgu_filol_2016_23(1)_10)
27. Крупеньова Т. Особове ім'я як категорія ономастики. *Наукові записки ДонНУ*. Серія: Філологія. 2024. Вип. 5. С. 98–105. URL: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/10321>
28. Крупеньова, Т. Особливості ономастикону творів Братів Капранових. *Записки з українського мовознавства*. 2017. Вип. 24. С. 117–124 URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=zukm_2017_24\(1\)_17](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=zukm_2017_24(1)_17)
29. Купчинська З. Антропонімія «Описів Лівобережної України кінця XVIII ст.». *Вісник Львівського університету*. Серія філологічна. 2022. Вип. 70. С. 88–95. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/handle/123456789/27415>
30. Лесінська О.М. Дослідження ономастикону художнього простору текстів Д. Г. Лоуренса. *Львівський філологічний часопис*. 2020. № 6. С.132-136. URL: <https://journal.ldubgd.edu.ua/index.php/philology/article/view/1713> (дата звернення: 02.05.2025).
31. Логвиненко І.А. Національна картина світу крізь призму турецької антропоніміки *Мовні і концептуальні картини світу*. Київ: ВПЦ «Київський

університет», 2018. Вип. 2 (62). С. 164-171. URL:

<http://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/3367> (дата звернення: 02.05.2025).

32. Логвиненко І.А. Соціолінгвістичні особливості сучасних турецьких антропонімів. *Наукове мислення*: зб. ст. учасників 13 Всеукр. практ.-пізн. інтернет-конф-ії «Наукова думка сучасності і майбутнього» (29 вересня-6 жовтня 2017 р.). Дніпро: Видавництво НМ, 2017. С. 11-15. URL:

<https://naukam.triada.in.ua/index.php/konferentsiji/43-trinadtsyata-vseukrajinska-praktichno-piznavalna-internet-konferentsiya/192-sotsiolingvistichni-osoblivosti-suchasnikh-turetskikh-antroponimiv> (дата звернення: 02.05.2025).

33. Лонська Л. І. Класифікація лексем на позначення осіб. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. Серія: Філологічні науки. 2016. № 257. С. 74-81. URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=nvnau_fil.n_2016_257_11)

[bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=nvnau_fil.n_2016_257_11](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=nvnau_fil.n_2016_257_11)

34. Лучик В. Слов'янська ономастика : стан і перспективи розвитку. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*. Серія Мовознавство. Тернопіль : ТНПУ, 2017. Вип. 1(27). С. 210–212. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/8396>

35. Мацько Л., Груба Т., Семеног О, Симоненко Т. Українська мова 10–11 класи. Програма для профільного навчання учнів загальноосвітніх навчальних закладів. Інформаційний збірник та коментарі Міністерства освіти і науки України. 2017. № 12. С. 3–73. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2018-2019/ukr.mova.10-11.-profilnij-riven.docx> (дата звернення: 02.05.2025).

36. Митник І. Особові імена в сучасному мовознавстві: підходи до класифікації. *Studia Linguistica*. 2024. Вип. 15. С. 120–127. URL: <https://studia-linguistica.knu.ua/article/view/1598>

37. Михальчук О. Власні імена в сучасному антропоніміконі: структура і функції. *Філологічні студії*. 2017. Вип. 12. С. 45–52. URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/handle/123456789/1234>
38. Михальчук О. І. Інноваційні явища в сучасній українській антропонімії: проблеми і перспективи. *Проблеми загального та порівняльно-історичного мовознавства* : тези доповідей міжнародної наукової конференції на пошану пам'яті професора В. В. Лучика, 3 березня 2020 р. Київ : НаУКМА, 2020. С. 84-87. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/17609> (дата звернення: 02.05.2025).
39. Мороз Т. Прізвища Ізяславщини на -енко (-єнко) : семантика твірної основи і мотивація. Поділля. Філологічні студії : збірник наукових праць. Хмельницький : ХМЦНП, 2015. Вип. 8. С. 167–173. URL: <http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v56/Filologi56.pdf>
40. Низова С.С. Культурно-семантичні особливості турецьких прізвищ. *Питання сходознавства в Україні*: тези доповідей Всеукр. наук. конф. (29-30 бер.2018 р., Харків). Харків, 2018. С. 44-47. URL: <http://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/2782> (дата звернення: 02.05.2025).
41. Осташ Л. Давньослов'янські автохтонні імена як антропонімічна категорія. *Studia Philologica*. 2017. Вип. 8. С. 73–79. URL: <https://journals.chnu.edu.ua/studia-philologica/article/view/1358>
42. Павликівська.Н.М. Питання української псевдонімії ХХ століття. Монографія. Вінниця. Видавництво «Глобус-прес». 2009. 388с.
43. Павликівська.Н.М Словник псевдонімів ОУН-УПА. Вінниця:О.Власюк.2007.440с.
44. Пахомова С. Ономастика в дзеркалі українсько-словацької комунікації. *Вісник Львівського університету*. Серія філологічна. 2019. Вип. 71. т. 1. С. 188–198 URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/philology/article/view/10291>

45. Пелих Т. Прізвиська як антропонімічна категорія у сучасному сільському середовищі. *Філологічний дискурс*. 2024. № 3. С. 210–219. URL: <http://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/123456789/43567>
46. Петріца Н. М. Прізвиська у складі чеських антропонімних формул допрізвищового періоду. *Науковий вісник Ужгородського університету : серія: Філологія*. Ужгород, 2022. Вип. 2 (48). С. 156–163. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/50165> (дата звернення: 02.05.2025).
47. Пишньоха О.А., Покровська І.Л. Прецедентні імена в сучасній турецькій поезії. *Закарпатські філологічні студії*. Вип. 4. Т. 2. Ужгород, 2018. С. 56–62. URL: <https://surl.li/liayql> (дата звернення: 02.05.2025).
48. Сабліна С. В. Назви осіб за родом діяльності в малих українських діярях XVII– XVIII століть. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія : Філологія. 2019. № 42. С. 58-61. URL: http://vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v42/part_1/Filologi42_1.pdf
49. Свистун Н. Динаміка широковживаних жіночих особових імен. *Наукові записки ТНПУ*. Серія: Мовознавство. 2017. Вип. 2. С. 61–68. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/9412>
50. Свистун Н. Особові імена як засіб індивідуалізації у сучасній антропонімії. *Наукові записки ТНПУ*. Серія: Мовознавство. 2016. Вип. 1. С. 102–107. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/8738>
51. Свистун Н. Особові імена як знаки ідентифікації та індивідуалізації особи: теорія досліджень (Personal name as a mark of person identification and individualization: theory research). *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Філологічна» (Вип.61). С. 128-130. URL: <https://eprints.oa.edu.ua/id/eprint/5699/>
52. Скразловська І. Новий погляд на турецькі антропоніми. Анкара, 2021. 262 с. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/aa18b419-721b-4d15-b7ee-72b516554eea/content> (дата звернення: 02.05.2025).
53. Торчинський М. Історія вивчення особових імен в Україні у XIX– XX століттях. *Вісник Хмельницького національного університету*. Серія:

Філологія. 2020. № 1. С. 112–118. URL:

http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/filolog/2020_1/torchynskyi.pdf

54. Чорноус О. Варіювання української антропонімної формули.

Ономастичні студії. 2022. Вип. 3. С. 25–34. URL:

<https://library.udpu.edu.ua/bitstream/123456789/6223>

55. Чумаченко А. О. Функційно-стилістичний підхід до вивчення засобів художньої ономастики в профільній школі : кваліфікаційна робота. Кривий Ріг, 2023. 84 с. URL: <https://elibrary.kdpu.edu.ua/handle/123456789/8018> (дата звернення: 02.05.2025).

56. Швець А.І. Предметно-номінативна класифікація онімів та місце в ній фольклорних онімів. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Вип. 13. 2015. С. 227-234. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/15150> (дата звернення: 02.05.2025).

57. Шийка С. Структурні особливості давньоруських антропонімів у писемних пам'ятках. *Науковий вісник УжНУ*. Серія: Філологія. 2019. Вип. 1(41). С. 142–148. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/123456789/28754>

58. Щербак О. А. Народнознавчий аспект у вивченні етнічних прізвищ через етимологічний і словотвірний аналіз на факультативних заняттях з української мови : кваліфікаційна робота. Кривий Ріг, 2024. 70 с. URL: <https://surl.li/bbvuxb> (дата звернення: 02.05.2025).

59. Юнга М. Антропонім: їх місце та роль у лінгвістичних дослідженнях. *Наукові записки КНЛУ*. Серія: Філологія. 2024. № 2. С. 56–63. URL: <https://knlu.edu.ua/repository/handle/123456789/5482>

60. Ящук Л. Імена та імена-прізвиська розряду —nomina personalia як джерело прізвищевих назв Житомирщині XVI–XVII ст. *Вісник Львівського університету*. Серія : Філологія. 2019. № 71. С. 35-44. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnu_fil_2019_71%282%29_5